

Personer med funktionsnedsättning och användning av digitala hjälpmedel: smarta telefoner, datorer och surfplattor 2017–2021

Om denna rapport

Denna rapport är framtagen av Begripsam i samarbete med Centrum för Klinisk Forskning (CKF) Dalarna. Data som utgör underlag för rapporten kommer från undersökningen Svenskarna med funktionsnedsättning och internet, SMFOI. Datainsamling har skett 2017, 2019 och 2021.

Arbetet med att producera rapporten har letts av Stefan Johansson, teknologie doktor och VD vid Begripsam AB. Den vetenskapliga granskningen har letts av docent Catharina Gustavsson vid CKF. Rapporten ingår i en serie rapporter som ges ut under vintern 2023 och våren 2024 vars syfte är att ge aktuella lägesbilder av hur personer med funktionsnedsättning använder internet. Dessa rapporter kompletterar bilden av internetanvändning i den svenska befolkningen. Arbetet med dessa rapporter koordineras av Kerstin Ivarson Ahlstrand, projektledare vid Begripsam.

Datainsamling och vetenskapliga analyser har skett inom ramen för forskningsprogrammet CoDesign for Accessibility, CoDeAC. De frågeställningar som ligger till grund för datainsamlingen och analyser görs i nära samarbete med Föreningen Begripsam och med organisationer och individer i den svenska funktionsrättsrörelsen.

Forskningsarbete har sin grundfinansiering genom medel från Forte och CKF. Rapporten är framtagen med stöd av Post- och telestyrelsen.

Samtliga rapporter går att hitta via www.begripsam.se/internet

Använd gärna det här materialet för att sprida kunskap om villkoren för internetanvändning och användning av smarta telefoner, datorer och surfplattor men ange källan.

Omslagsbilden är skapad av Karin Forsell med hjälp av AI, Adobe Firefly.

Stockholm, december 2023.

Lättläst sammanfattning

Den här undersökningen visar hur personer med funktionsnedsättningar använder smarta telefoner, datorer och surfplattor.

Här är de fyra viktigaste resultaten av undersökningen:

1. Smarta telefoner är viktiga.

Många med funktionsnedsättningar använder appar på sina telefoner som hjälper dem i vardagen.

De här apparna och telefonens egna funktioner gör många saker lättare för dem.

Men vi såg att inte lika många använder liknande hjälp på surfplattor och datorer.

2. Vad är ett hjälpmedel?

Förr var hjälpmedel oftast speciellt gjorda för att hjälpa till med vissa svårigheter.

Nu är många hjälpprogram redan inbyggda i telefoner och datorer.

Det gör det svårt att veta

vad som räknas som ett hjälpmedel

och vad som är en vanlig del av en telefon eller dator.

3. Behov av mer kunskap.

Vi såg att många behöver lära sig mer om vilka digitala hjälpmedel som finns och hur man använder dem.

Det är inte alltid lätt för personer med funktionsnedsättningar att hitta och använda de här hjälpmedlen.

4. Vem kan få tag på teknik och hjälpmedel?

Alla har inte samma möjlighet att använda eller skaffa smarta telefoner, datorer och surfplattor.

Det gäller också hjälpmedel.

Det beror ofta på hur mycket pengar man har.

Det är en stor skillnad mellan de som har funktionsnedsättningar och de som inte har funktionsnedsättningar.

Innehåll

Om denna rapport	2
Lättläst sammanfattning.....	3
Övergripande analys.....	6
Gränserna suddas ut – ”konsumentprodukter” kan också vara hjälpmedel	6
Vem ska ansvara för rådgivning, utprovning, anpassning och träning?	7
Underanvändning?	8
Behov av kunskap och av hjälpmedel.....	9
Vad menar vi med hjälpmedel?.....	10
Resultat.....	11
Tillgång till smarta telefoner, datorer och surfplattor	11
Behov av både mänsklig och teknisk hjälp	12
Förekomst av hjälpmedel	15
Tillräckliga kunskaper	17
Smartha telefoner.....	19
Datorer.....	41
Surfplattor.....	58
Bakgrundsvariabler.....	70
Åldersintervall.....	70
Vilken är din könstillhörighet?.....	70
Är svenska dit första språk?.....	70
I vilket län bor du?	71
I vilken typ av ort bor du?.....	72
I vilken typ av boende bor du?	72
Brukar du be någon om hjälp med att göra saker på internet?	73
Får du hjälp av någon i din vardag?.....	73
Bor du tillsammans med någon?	74
Vilken är din högsta avslutade utbildning	75
Vad av följande tycker du stämmer med din nuvarande situation?	75
Vilken inkomst har du per månad?	77
Om svenskarna med funktionsnedsättning och internet SMFOI	78
50 diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter har blivit 10 grupper	78
Grupernas inbördes storlekar	80
Jämförande kontrollgrupp med personer utan funktionsnedsättning	80
Män och kvinnor.....	81

Personerna som deltar i våra undersökningar är användare av internet	81
Förekomst av funktionsnedsättning i populationen	82
Referenser till förekomst av funktionsnedsättning.....	84
Bilaga 1: Appar och hjälpmedel	86

Övergripande analys

Den mest aktiva interaktionen med olika hjälpmedel sker i användarnas smarta telefoner. Det är i telefonerna vi kan se att många har laddat ner ett stort antal appar som de beskriver som hjälpmedel. Här kan vi också se att användare interagerar med de inbyggda möjligheterna som finns i telefonernas operativsystem. Det är mindre vanligt att detta sker i användarnas surfplattor. Vad gäller datorer så används inte lika många hjälpmedel och flera av de hjälpmedel som omnämns har funnits länge på marknaden. Inflödet av nya hjälpmedel tycks i första hand ske för de smarta telefonerna. Det tycks som att utvecklingen för datorer har stannat av och att det mest dynamiska området för hjälpmedel är appar som utvecklas för användning i smarta telefoner.

Enkla funktioner, appar och program som finns inbyggda i operativsystemet eller installerade redan vid leverans spelar stor roll för många. Ett sådant exempel är kalkylatorn. Att alltid kunna ha en kalkylator med sig beskrivs som helt nödvändigt av vissa och det är kanske det enskilt vanligaste hjälpmedlet som nämns. Även sådant som att kunna använda notiser, ställa alarm, göra påminnelser beskrivs som mycket viktiga funktioner.

Surfplattan har hos många en grundläggande funktion som skiljer den från användningen av smart telefon och dator. Denna funktion kan beskrivas som att surfplattan används för avkoppling och nöje. För alla grupper gäller att betydligt färre anger att de har hjälpmedel till sin surfplatta. Vår bedömning är att det inte i första hand ska tolkas som att surfplattan är konstruerad så att hjälpmedel inte skulle behövas. Det handlar snarare om att för surfplattans användningsområde så klarar sig många utan hjälpmedel eller med de funktioner som finns i surfplattans operativsystem.

Gränserna suddas ut – ”konsumentprodukter” kan också vara hjälpmedel

Samhället och användarna har helt olika syn på vad som är ett hjälpmedel. Samhällets definitioner av vad som är ett hjälpmedel växte fram under en tid då sådana var tydligt urskiljbara som separata produkter eller tjänster som tydligt inriktades på att kompensera en eller flera funktionsnedsättningar. Dessa kunde då provas ut och förskrivs ur ett i förväg identifierat sortiment. I den digitala världen har dessa gränser suddats ut.

I vad som i grunden får beskrivas som en mycket positiv utveckling så har de stora operativsystemen och vanliga webbläsare integrerat många av de funktioner som tidigare var separata hjälpmedel så att de finns inbyggda redan vid leverans. I många fall finns också en uppsättning appar eller program som kommer med installationen av ett visst operativsystem. Det gör att användare kan anpassa och aktivera olika typer av stödfunktioner. Detsamma gäller för många av webbläsarna. Där finns också möjlighet att aktivera olika funktioner eller göra anpassningar som tidigare krävde tillgång till separata program. Utöver detta finns en stor flora av appar som är utvecklade för att underlätta för

personer med olika funktionsnedsättningar. En del av dessa är gratis medan andra får köpas.

Vem ska ansvara för rådgivning, utprovning, anpassning och träning?

Samhället skiljer tydligt mellan hjälpmedel och "konsumentprodukter" på så sätt att konsumentprodukter är upp till den enskilde att köpa för egna pengar. Den positiva utvecklingen av operativsystem, webbläsare och appar har gjort att stödet från samhället har minskat. I takt med att viktiga hjälpmedelsfunktioner byggs in direkt i vanliga produkter och tjänster så betraktas också dessa funktioner som konsumentprodukter. Hjälpmedelsverksamheter anser sig inte ha ansvar för konsumentprodukter oavsett om dessa innehåller funktioner som skulle ha klassats som hjälpmedel om de var fristående produkter. Detta medför att man inte heller ger råd och stöd till personer med funktionsnedsättningar att förstå vilka hjälp- och stödfunktioner de faktiskt redan kan ha tillgång till och hur de kan anpassas och hur de kan användas. På samma sätt är det svårt att förstå vilka appar som kan vara värda att ladda ner och att förstå hur de kan användas.

Med tanke på att samhället har ett ansvar för ADL, att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett aktivt dagligt liv så borde rådgivning, utprovning och utbildning även av digitala hjälpmedelsfunktioner vara ett samhällsansvar, oavsett om dessa funktioner är inbäddade i konsumentprodukter eller är fristående hjälpmedel.

Här kan ifrågasättas om samhällets ansvar för rådgivning, utprovning, anpassning och träning verkligen ska upphöra när funktioner som helt klart avhjälpes och kompenserar en funktionsnedsättning flyttas över från "hjälpmedel" till "konsumentprodukter". Vad vi tycker oss se i svaren från deltagarna i Svenskarna med funktionsnedsättning och internet är att användarna ofta lämnas ensamma i att försöka reda ut vad som skulle hjälpa dem. Ibland får de tips av andra med samma svårigheter och i vissa delar av landet har regioner eller kommuner gjort ansatser till att hjälpa till. Ingen av deltagarna i undersökning har dock refererat till att de fått sådan hjälp.

Inom områdena syn och hörsel ser vi mer av den traditionella hjälpmedelshanteringen men här pekar också flera personer på att de får för lite hjälp. Det följande citatet från en synskadad person belyser dessa problem

"Det är tydligt att Internet med alla sina tjänster och möjligheter är en vattendelare bland personer med varierande funktionsnedsättningar. Tittar man på gruppen synskadade så kan hjälpmedel som skärmläsare med talsyntes och punktdisplay eller förstoringfunktion göra att de som får utbildning på hjälpmedlen och / eller har förmågan att på egen hand utforska sina hjälpmedel blir väldigt digitalt delaktiga medan de som tycker det är svårt och inte får hjälp med utbildning och själva saknar förmåga att på egen hand förkovra sig hamnar i ett tydligt digitalt utanförskap. Ett stort problem

idag för synskadade är att regionerna bara erbjuder utbildning på hjälpmedel man förskriver och därmed faller utbildning i att använda smarta mobiler mellan stolarna då mobilerna är en konsumentprodukt som synskadade köper själva. Regionerna saknar insikt i hur komplext det är att lära sig att använda en smart mobil och då mobilen är en konsumentprodukt så ingår det inte i syncentralernas uppdrag att erbjuda grundläggande utbildning att använda dessa mobiler med skärmläsarna VoiceOver eller Talkback”.

Det finns ofta stöd för förskrivning av tydligt definierade datorhjälpmedel (se till exempel information om hur [Region Stockholm beskriver hjälpmedel för läs- och skrivsvårigheter](#)). Även för vissa andra produkter sker en traditionell förskrivning. Men i takt med att funktioner som tidigare varit tydligt urskiljbara och separata hjälpmedel har integrerats i vanliga konsumentprodukter och snarare blivit appar för telefoner än program för datorer verkar rådgivning och utprovning där användaren får stöd av en kunnig person till stora delar saknas.

Det är svårt att i vårt material få en uppfattning om hur användarna får information om vilka funktioner det finns i deras smarta telefoner, datorer och surfplattor eller om vilka appar som kan vara lämpliga. Vi ser dock få spår av att det skulle ske en organiserad kunskapsöverföring från någon som har kunskap om vad som kan vara bra. Istället verkar vissa ha tagit reda på detta själva medan andra snarare får tips av personer som redan är användare.

”Om vi med grav synnedsättning får den utbildning vi behöver och uppdaterade skärmläsningssystem, synhjälpmedel med mera, kan vi bli delaktiga, menar jag. Att möta kunnig personal verkar skifta från olika delar av Sverige. Därför blir vi ofta självlärda och lärare åt andra synskadade”.

Flera personer kommenterar att det är svårt att veta vilka hjälpmedel som finns och hur de skulle kunna underlätta:

Jag skulle behöva lära mig mer om hjälpmedel

Svårt att veta hur hjälpmedel ska användas och hur det ska installeras.

Det finns stora behov av att underlätta för personer med funktionsnedsättning att hitta de rätta funktionerna, apparna och programmen. Det finns också stora behov av att få hjälp att förstå hur dessa ska användas och i vissa fall anpassas. Det behovet finns oavsett om användaren sedan får betala själv för produkten eller om den ingår i ett sortiment av hjälpmedel som man kan få utan kostnad.

Underanvändning?

I många av grupperna är det stora andelar som inte har några hjälpmedel eller som har få hjälpmedel. Med tanke på att svårigheterna är snarlika är vår slutsats att det finns en stor potential att underlätta användningen av smarta

telefoner, datorer och surfplattor om personer som har behov av hjälpmedel skulle få hjälp att:

- Hitta relevanta hjälpmedel
- Installera, aktivera hjälpmedel
- Få instruktioner och träning i hur hjälpmedlen kan användas och anpassas

Ett sådant tydligt exempel är att mycket få personer har angett att de använder program eller funktioner som ger stöd för att hantera lösenord. Samtidigt är svårigheter att hantera lösenord det enskilt största problemområdet som personer med funktionsnedsättning rapporterar i vår undersökning. Här finns flera lösningar på marknaden men det krävs en ganska stor inledande insats för att komma igång med att använda ett stöd för att hantera lösenord. Många behöver sannolikt också överkomma en skepsis eller brist på förtroende för denna sorts teknik eftersom det kan kännas märkligt att samla alla lösenord på ett ställe. I det digitala samhälle som vuxit fram vore ett hjälpmedel för att hantera lösenord troligen till stor nytta för många användare. Men detta är inget som samhället har identifierat som ett hjälpmedel, trots att det är samhället som driver på att vi ska använda lösenord eller använda andra tekniker för att identifiera oss.

Ett annat exempel är säkerhetskopiering och lagring av viktig information så att den snabbt kan återställas. Vi vet från olika kvalitativa undersökningar att det är relativt vanligt att utrustning tappas bort, går söner eller blir stulen. För en person som använder digitala lösningar för att överbrygga svårigheter är det en potentiell katastrof. Ändå är det bara ett fåtal personer som tar upp att de lagrar information i molnet och ingen har explicit tagit upp säkerhetskopiering som något de har löst på ett bra sätt. Vi har dock inte heller frågat explicit om det, vilket gör att det finns en osäkerhet kring hur stort problemet är. Vår bedömning är dock att många skulle behöva hjälp med att förstå hur de skulle kunna skydda sin information och hur de snabbt skulle kunna vara igång igen.

Behov av kunskap och av hjälpmedel

Många av personerna med funktionsnedsättning svarar att de skulle behöva mer hjälp och att de inte har tillräckliga kunskaper för att använda internet och smarta telefoner, datorer och surfplattor. Här är det tänkbart att tillgång till och användning av hjälpmedel kan minska behovet av mänsklig hjälp och att det med ökad tillgång till hjälpmedel kan göra så att personer kan bli mer självständiga.

I alla granskade grupper finns en andel personer som säger att de behöver mer kunskaper om sina smarta telefoner, datorer och surfplattor och om de hjälpmedel som skulle kunna underlätta användningen. Vi tror att behoven är större än vad som framkommer av svaren. Flera av de svarande säger att de inte vet om de har sådana behov. I flera av grupperna är det stora andelar som säger att de inte har några hjälpmedel.

Vad menar vi med hjälpmedel?

I den här rapporten gör vi ingen skillnad mellan hjälpmedel som är förskrivna av någon samhällsaktör eller hjälpmedel som användare har skaffat sig själva. Ett hjälpmedel kan vara en fristående produkt, tjänst eller en funktion som finns inbyggt i användarens operativsystem eller i användarens webbläsare. Det kan vara en så kallad konsumentprodukt eller en produkt ur ett hjälpmedelssortiment. Vi ställer frågor till användarna om hjälpmedel och låter dem själva avgöra vad de anser vara ett hjälpmedel. Vi har därmed inte begärt att de som svarat på vår enkät ska förstå samhällets definition på hjälpmedel. Här accepterar vi att det som en person beskriver som ett hjälpmedel är ett hjälpmedel för den personen.

En stor andel av deltagarna i undersökningen anger att det är själva apparaten de använder som i sig självt utgör hjälpmedlet. Det vill säga att ha tillgång till en smart telefon, en dator eller en surfplatta utgör ett viktigt hjälpmedel i livet.

Resultat

Tillgång till smarta telefoner, datorer och surfplattor

En mycket stor andel av personerna utan funktionsnedsättning har tillgång till smart telefon. Tillgången är lägre i alla grupper med funktionsnedsättning. Över tid kan vi se en uppgång i flera av dessa grupper. Även om skillnaderna i tillgång till smart telefon tycks minska över tid är det alltså vanligare att personer med funktionsnedsättning inte har tillgång till smarta telefoner. För personer med intellektuell funktionsnedsättning, personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar och personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera är tillgången till smart telefon lägst.

Personerna utan funktionsnedsättning har också hög tillgång till en dator. Det gäller också flera av grupperna med funktionsnedsättning där den högsta tillgången till dator finns bland blinda och dövblinda personer. I flera grupper tycks tillgången till dator ha minskat. Här kan vi ana att det kan finnas personer som kanske inte fortsätter att ha en dator utan prioriterar att ha en smart telefon. Även här är det personer med intellektuell funktionsnedsättning som har lägst tillgång till dator.

När det gäller surfplattor så kan vi se att flera grupper har högre tillgång till surfplatta än personer utan funktionsnedsättning. Vi kan också se att surfplattan inte tycks passa blinda personer. Vi ser i kommentarer kring hur man oftast använder surfplattan att den i första hand används för mediekonsumtion och nöjen. Av tabell 83 framgår att det är betydligt vanligare att personer med funktionsnedsättning inte arbetar och att många har sjukersättning eller aktivitetsersättning. Det kan helt enkelt vara så att det i dessa grupper finns mycket mer tid för sådana aktiviteter där det passar bra att ha en surfplatta. Det kan också vara så att av de olika utrustningar man behöver för att vara på nätet så är surfplattan den kanske billigaste.

Det finns flera socioekonomiska faktorer som kan förklara skillnaderna i tillgång till smarta telefoner, datorer och surfplattor mellan personer med och utan funktionsnedsättning. Den kanske främsta är att personer med funktionsnedsättning har mycket lägre inkomster och att man därför inte har råd att skaffa smarta telefoner, datorer och surfplattor. Från kvalitativa studier vet vi att många dessutom har lite äldre utrustning som då kanske saknar en del fördelar som kommer med att man har nyare utrustning.

För samtliga grupper med funktionsnedsättning gäller att det finns stora behov av mer kunskaper om hur man använder smarta telefoner, datorer och surfplattor. Det gäller också vilka hjälpmedel som kan finnas.

Tabell 1: Tillgång till smart telefon, dator och surfplatta för åren 2017, 2019 och 2021. Andelar i procent.

Grupp	Smart telefon			Dator			Surfplatta		
	2017	2019	2021	2017	2019	2021	2017	2019	2021
Jämförande kontrollgrupp	-	95	96	-	94	93	-	71	65
Alla med funktionsnedsättning	83	87	88	91	90	91	57	61	61
Blinda	100	96	92	89	82	97	36	30	26
Döva	77	97	91	91	90	85	77	73	84
Dövblinda	70	96	97	82	92	97	27	58	72
Grav hörselnedsättning	81	93	91	92	95	85	60	69	69
Grav synnedsättning	89	90	89	96	88	92	60	65	62
Intellektuell funktionsnedsättning	71	77	78	83	82	83	57	53	67
Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera	79	80	85	90	85	88	57	59	68
Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar	75	85	84	91	91	90	55	62	65
Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	83	88	88	91	87	91	54	58	57
Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar	86	89	92	90	86	90	52	51	51

Det material vi presenterar här är hämtat från datainsamlingar i undersökningen Svenskarna med funktionsnedsättning och internet, SMFOI, som genomförts 2017, 2019 och 2021. Tyngdpunkten är på den senaste undersökningen 2021.

Behov av både mänsklig och teknisk hjälp

Många personer med funktionsnedsättning behöver hjälp och stöd av både människor och teknik. Vissa behöver mer hjälp med internet än med andra saker i vardagen medan andra behöver ungefär lika mycket hjälp med internet som med andra saker.

Det är en mycket stor skillnad mellan personer i vår jämförande kontrollgrupp, som inte har någon funktionsnedsättning och mellan samtliga grupper där personerna har funktionsnedsättning.

Tabell 2: Andelar i procent. Personer som säger att de brukar be någon om hjälp att göra saker på internet.

Hjälp på internet?	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	15	38	73	31	47	35	58	58	48	37	37	33
Nej	84	60	27	65	50	61	42	39	48	60	60	64
Vet inte	1	2	-	4	3	4	-	4	4	3	3	3

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. Alla: Alla med funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellectuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

För att visualisera hur det ser ut mellan de olika grupperna har vi satt fokus på vilka som säger att de regelbundet brukar be om hjälp. Här har vi också lyft in data från en separat undersökning där PRO-medlemmar svarat på samma fråga. Då kan vi tydligare se att det är personer som är blinda, har grav synnedsättning eller intellektuell funktionsnedsättning som oftast ber om hjälp med att göra saker på internet. För personer med intellektuell funktionsnedsättning gäller också att de oftast av alla ber om hjälp i vardagen. Där ligger också gruppen blinda personer relativt högt men denna grupp behöver mer hjälp med internet än med andra vardagsföreteelser.

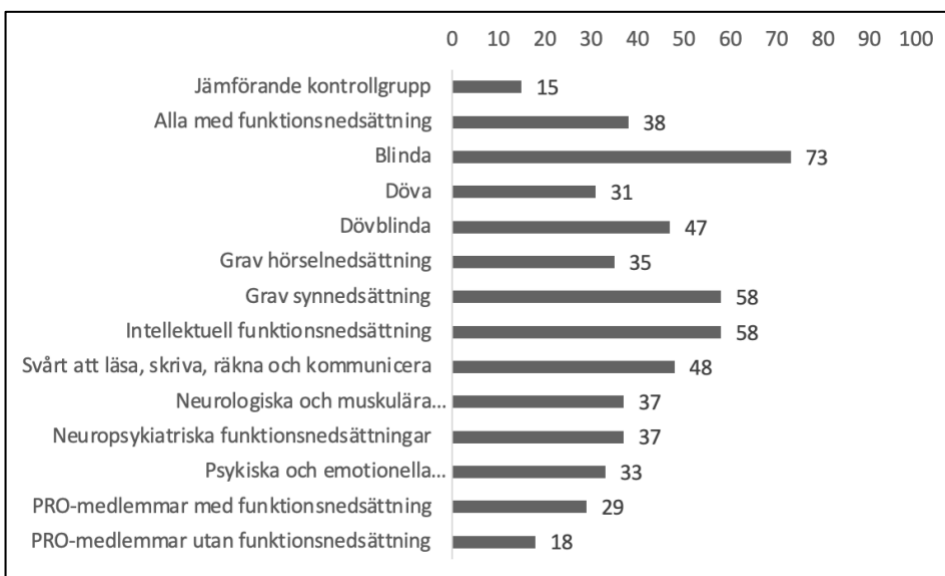

Diagram 1 Personer som svarat ja på frågan att de regelbundet ber om hjälp med att göra saker på internet. Andelar i procent.

Tabell 3: Andelar i procent. Personer som säger att de brukar få hjälp av någon i vardagen.

Hjälp i vardagen?	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	2	32	48	13	23	18	35	61	38	36	39	36
Nej	98	68	52	87	77	82	65	39	62	64	61	64

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. Alla: Alla med funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Även i kontrollgruppen är det många som säger att de har hjälpmedel, särskilt i den smarta telefonen. Denna grupp nämner ofta sådant som kalkylatorn och stavningskontroll som exempel på vilka hjälpmedel de har. Behoven av hjälpmedel borde rimligt sett vara större bland personer med funktionsnedsättningar. Det kan vi se för personer som ser och hör dåligt eller som inte ser eller hör alls. Men för övriga grupper är det inte vanligare att man har hjälpmedel än för personer utan funktionsnedsättning.

En intressant fråga är om behovet av hjälp med att göra saker på internet påverkas av ålder. Här ser det ut som att ålder inte spelar så stor roll. Om vi tittar på alla med funktionsnedsättning som är 65 år och äldre så är det 41% som säger att de regelbundet ber om hjälp att göra saker. Jämför vi med vad PRO-medlemmarna svarade så finns det inte heller där någon stark koppling till ålder och att behöva hjälp.

Tabell 4: Andelar i procent. Personer som säger att de har hjälpmedel i sin smarta telefon, dator eller surfplatta.

Grupp	Smart telefon	Dator	Surfplatta
Jämförande kontrollgrupp	44	22	21
Alla med funktionsnedsättning	48	34	34
Blinda	75	83	63
Döva	52	21	54
Dövblinda	52	68	26
Grav hörselnedsättning	57	43	15
Grav synnedsättning	54	63	39
Intellektuell funktionsnedsättning	20	16	21
Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera	33	25	26
Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar	36	21	23
Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	31	19	21
Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar	33	19	26

Notering om "bildtelefon"

När du på de kommande sidorna ser begreppet Bildtelefon i de olika tabellerna så är det viktigt att tänka på att det är något som kan tolkas på olika sätt. För vissa är bildtelefon ett speciellt hjälpmedel för att kunna kommunicera med teckenspråk på distans. Men vi har insett när vi tolkar data från våra undersökningar att personer som inte känner till detta speciella hjälpmedel kan tolka begreppet som att det är en telefon med en kamera som kan ta bilder. Det gör det svårt att exakt avgöra vad enskilda personer menar när de kryssat i att de har en bildtelefon.

Förekomst av hjälpmedel

När vi på de kommande sidorna talar om hjälpmedel kan det vara bra att ha i åtanke att vi har en bred definition av vad som är ett hjälpmedel. Vi bryr oss därför inte om att samhällets regelverk har sina definitioner. Vi har en uppsättning fasta svarsalternativ där vi pekat ut typiska hjälpmedel men det går också att skriva in egna svar. I princip kan sägas att det en person påstår är ett hjälpmedel accepterar vi som ett hjälpmedel.

Hjälpmedel i smarta telefoner

Den grupp som har klart flest hjälpmedel i sin smarta telefon är blinda personer. Personer i denna grupp kan tänkas få visst stöd och rådgivning kring hjälpmedel via syncentralerna. Att personer med intellektuell funktionsnedsättning i såg låg grad har hjälpmedel beror inte på att det klarar sig bra i alla fall. Det beror troligen mer på att ingen hjälper dem att hitta bra hjälpmedel, att installera eller aktivera användbara funktioner etc. Det kan också bero på att det inte finns lämpliga hjälpmedel.

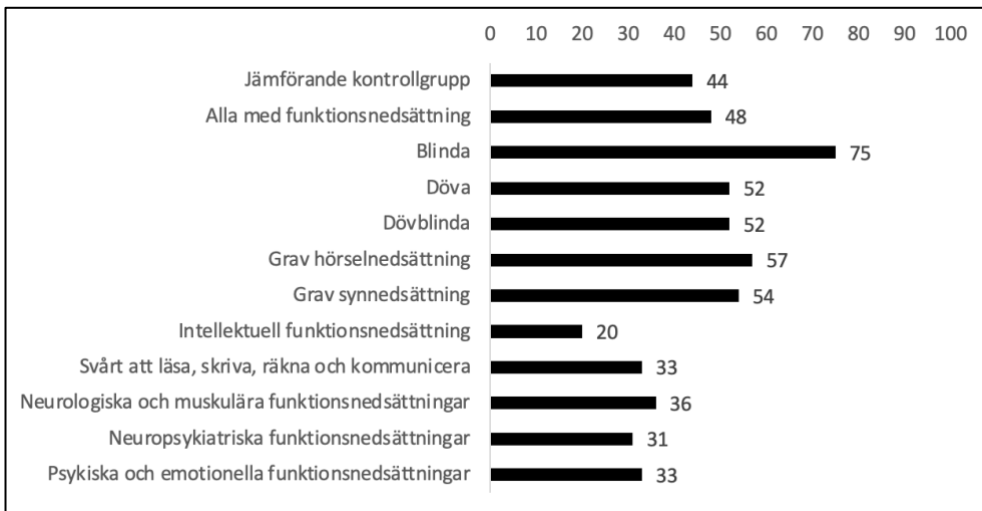

Diagram 2 Personer som svarat att de har hjälpmedel i sin telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel i datorer

De flesta blinda och många dövblinda personer och personer med grav synnedsättning har hjälpmedel i sina datorer. Men här finns många grupper som har låg andel hjälpmedel i sina datorer. Troligen finns det ett uppdämt behov av hjälpmedel och att till exempel förstå hur man kan utnyttja inbyggda funktioner i operativsystem och webbläsare.

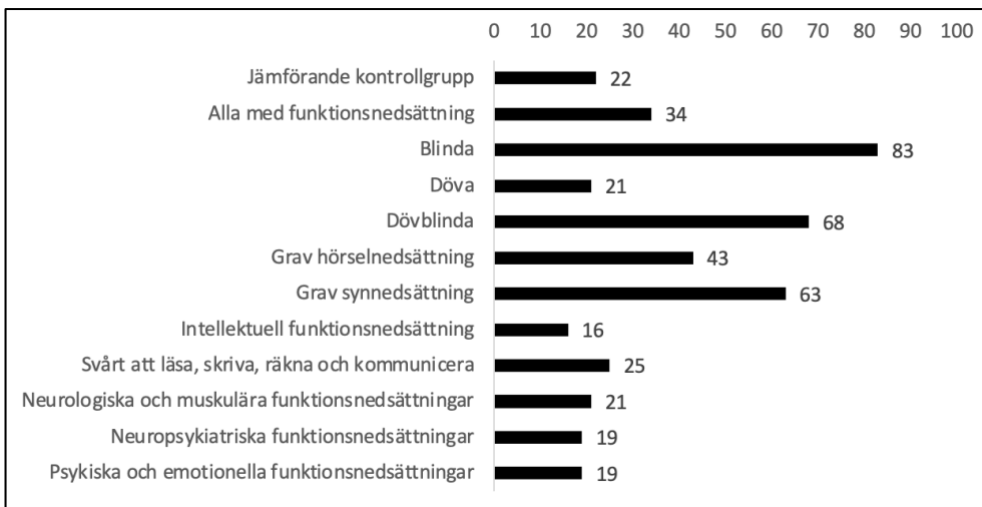

Diagram 3 Personer som svarat att de har hjälpmedel i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel i surfplattor

För flera grupper gäller att användningen av hjälpmedel är lägst när det gäller surfplattor. Igen är det de blinda personerna som är den grupp som i störst utsträckning har hjälpmedel. Att behoven av hjälpmedel är lägre kan troligen delvis förklaras av att många använder surfplattan till väldigt specifika ändamål. Av fritextkommentarer kan vi se att plattan ofta är en "nöjesmaskin". Den används för att titta på filmer, läsa böcker, spela enklare former av spel och liknande.

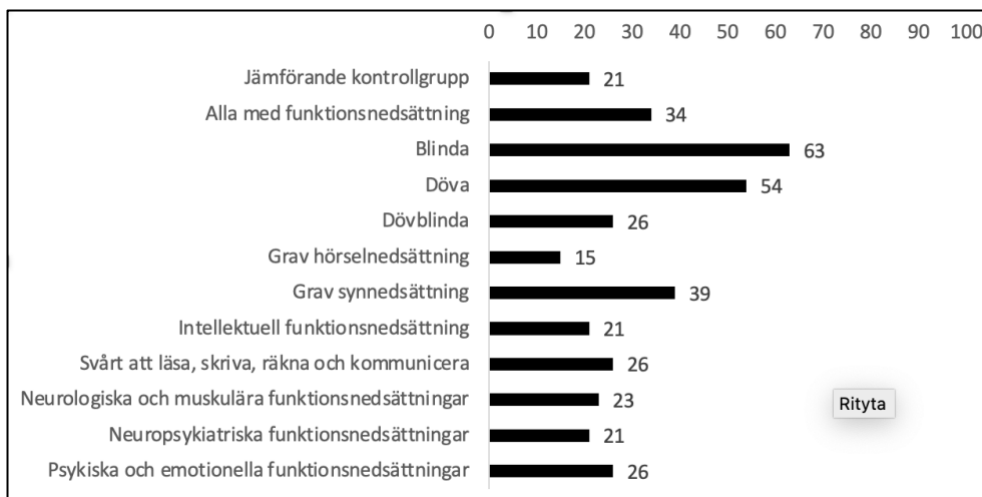

Diagram 4 Personer som angett att de har hjälpmedel i sin surfplatta. Andelar i procent.

Tillräckliga kunskaper

Vi har ställt frågan till deltagarna i undersökningen om de tycker de har tillräckliga kunskaper i att använda sina smarta telefoner, datorer och surfplattor. Det är egentligen en ganska svår fråga eftersom man kanske inte vet riktigt vad det är man borde kunna. Det finns forskning som visar att många av oss kanske överskattar hur bra vi är när vi får göra en så kallad självskattning. Om man istället gör regelrätta kunskapstest så blir resultatet lägre. Men det vi kan se här är deltagarnas känsla av att ha tillräckliga kunskaper.

Anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda smart telefon

Det är personer utan funktionsnedsättning och döva personer där flest anser sig ha tillräckliga kunskaper. Bland blinda personer, personer med grav funktionsnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning är behovet av ökade kunskaper som störst. Men det finns stora behov i alla övriga grupper.

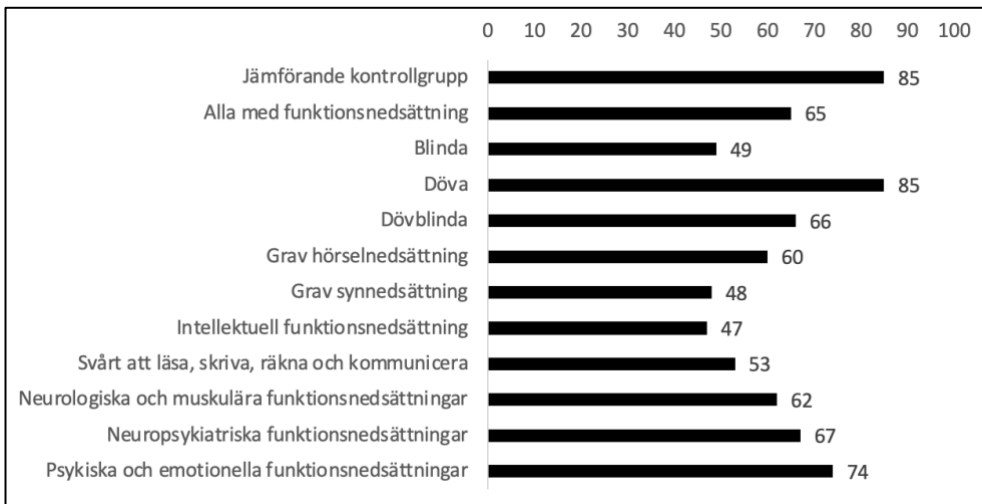

Diagram 5 Personer som anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon. Andelar i procent.

Anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda dator

Det är i stort sett samma bild som framträder när deltagarna bedömt sina kunskaper i att använda dator. Här är det dock inte lika många döva som anser sig ha tillräckliga kunskaper.

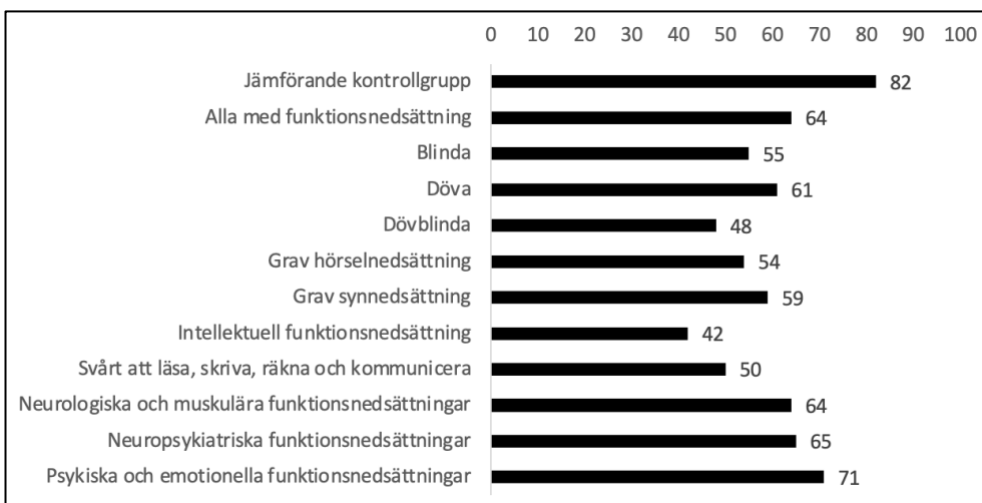

Diagram 6 Personer som anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda en dator. Andelar i procent.

Anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda surfplatta

Den grupp som har minst kunskap om surfplattor är blinda personer. Det har troligen att göra med att få blinda har tillgång till en surfplatta. Generellt är surfplatta vad man har minst tillgång till.

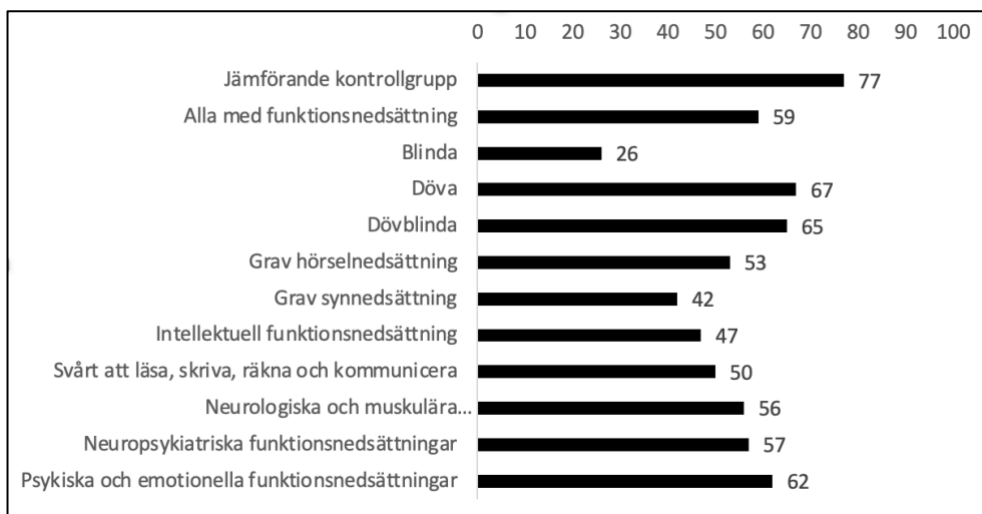

Diagram 7 Personer som anser sig ha tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta. Andelar i procent.

Smarta telefoner

För samtliga grupper gäller att det är för de smarta telefonerna som de rapporterar den största omfattningen av olika hjälpmedel. Här finns en stor variation av appar som deltagarna bedömer vara hjälpmedel. Många använder också de inbyggda funktioner som finns i telefonernas operativsystem. Vissa använder också specifika funktioner för tillgänglighet som följer med operativsystemet. Vissa gör också anpassningar av telefonens generella inställningar, till exempel förstorar text.

Det är tydligt att personer med funktionsnedsättning anser att de behöver mer kunskap om att använda sin smarta telefon och många behöver också mer kunskaper om hjälpmedel. Här finns en stor skillnad i jämförelse med kontrollgruppen, där de allra flesta tycker att de redan har tillräckliga kunskaper. Här avviker gruppen med döva personer. Där är det många som också tycker att de har tillräckliga kunskaper. Åt andra hållet är det blinda personer, personer med grav synnedsättning och personer med intellektuell funktionsnedsättning som uttrycker stora behov av mer kunskaper.

Jämförande kontrollgrupp utan funktionsnedsättning

I den jämförande kontrollgruppen har 96% tillgång till en smart telefon. 85% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 74% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 44% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon.

Tabell 5: Kontrollgruppens behov av mer kunskap om smarta telefoner. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	85
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	11
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	2
Jag kan inte alls använda en smart telefon	1
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som kontrollgruppen använder i sin smarta telefon är: QR-scanner (69%), Stavningskontroll (48%) och Förstoring (25%).

Tabell 6: Hjälpmedel som personer i kontrollgruppen använder i sin smarta telefon. Andelar i procent

Enhet	Procent
Bildtelefon	29
Förstoring	25
OCR-program	14
Ordprediktion	9
Punktskriftsdisplay	0
QR-scanner	69
Röststyrning	18
Skärmläsningprogram	2
Stavningskontroll	48
Tal till text	7
Talsyntes/uppläsningprogram	2
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	46
Annat	6

46% av kontrollgruppen säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Många i kontrollgruppen säger också att de använder en "bildtelefon" och det är ju i och för sig sant eftersom vi har videosamtal och tar mycket bilder med våra smarta telefoner. Detta ska dock inte blandas samman med när döva personer säger att de använder bildtelefon, för då är det ett helt annat hjälpmedel.

Bland appar som kontrollgruppen säger är till stor hjälp nämner många kalkylatorn. I övrigt nämner man mer olika praktiska och ämnesinriktade appar som inte direkt kan relateras till hjälpmedel

Blinda

Bland personer som är blinda har 92% tillgång till en smart telefon. Hälften tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda telefonen. Övriga anger att de behöver mer kunskaper eller mer hjälpmedel. 42% tycker att det är lätt

att använda en smart telefon. 75% har hjälpmedel till sin smarta telefon. 17% säger att de behöver fler hjälpmedel i sin smarta telefon.

Tabell 7: Blinda personers behov av mer kunskap om smarta telefoner. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	49
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	35
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	12
Jag kan inte alls använda en smart telefon	1
Vet inte	3

De vanligaste hjälpmedlen som blinda personer använder i sin dator är:

- Skärmläsning (91%)
- Röststyrning (52%)
- Talsyntes/uppläsning (39%)
- Punktskriftsdisplay (37%).
- Tal till text (26%)
- OCR-teknik. (26%)

35% av de blinda personerna säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 8: Hjälpmedel som blinda personer använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Svar	Procent
Bildtelefon	2
Förstoring	2
OCR-program	26
Ordprediktion	6
Punktskriftsdisplay	37
QR-scanner	13
Röststyrning	52
Skärmläsning	91
Stavningskontroll	20
Tal till text	26
Talsyntes/uppläsning	39
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	35
Annat	9

Bland appar som blinda personer säger är till stor hjälp återfinns:

- Rivo2, en knappsats som har ett siffertangentbord men med fyra extra knappar på vardera sida om knappsatsen.
- Seeing AI, Envision och Supersense, för att till exempel läsa på produkter eller förpackningar.
- BlindSquare, hjälp med var man är i sin omgivning utomhus.
- Musiccast, kan styra andra apparater
- KNFB reader
- Be My eyes
- Klockan
- Timer

- Light detector
- Kalkylator
- Cash Reader
- Tune in radio
- Soundscape
- App för serviceresor
- Librelink
- Wallet med Touch ID
- Siri Poddcast
- VoiceDream Scanner, för att läsa post
- Appen "Kaptan", GPS-Funktion, som fungerar för kartlagt område.
- Appen Google Duo, som används när personen inte kan lokalisera sig själv och då kan använda videosamtal för att kontakta en anhörig som kan vägleda på distans.
- Vision och motion, underlättar för motion på egen hand
- Google "puck" röststyrd
- Taptapsee

Även appar som specifikt tagits fram som hjälpmedel kan vara krångliga. Det är inte självklart att dessa är utformade så att de är enkla att använda.

Använder förvånansvärt få appar som egentligen är tänkta att hjälpa, typ Seeing AI. ironiskt nog tycker jag de är svårhanterliga och då jag använder dem relativt sällan blir det jobbigt att komma ihåg hur de ska hanteras. De borde verkligen vara mer intuitiva och Seeing AI borde finnas på svenska. Även om jag hör vad talsyntesen säger blir jag trött av att lyssna och skärpa hjärnan till engelska. (ID514)

Det är ganska nice att bara prata in i mobilen och be den starta en timer eller lägga in en kalenderpost. Märkligt nog tycker jag att de appar som är gjorda för mig, Seeing Ai bla, är ganska mäckiga < att använda. Men jag kanske inte har tillräckligt med tålamod. (ID1154)

I vissa kommentarer kan vi se att det finns meningskiljaktigheter mellan enskilda individer och hjälpmedelsverksamheten. Nedanstående kommentar belyser ett sådant exempel.

Skulle vilja använda punktskriftdisplay till Iphone men syncentralen har påpekat att det är för krångligt. (ID1205)

Den grupp som oftast kommenterar sin relation till de egna hjälpmedlen är blinda personer. Här finns en hög medvetenhet om hjälpmedlens betydelse. Här är en berättelse av hur en kombination av hjälpmedel bidrar till en fungerande vardag:

Jag använder Seeing A I väldigt mycket. Dels om jag har ett papper som jag snabbt vill veta vad det är för papper. Då kan Seeing A I's "kort text" hjälpa till. Har jag inte med min externa

Ljusindikator använder jag den också för att veta om det är tänt eller släkt på t.ex. ett hotellrum. Funktionen "bläddra efter foton" använder jag också, för att veta vad ett visst foto från fotogalleriet är. Jag använder även blinnsquare en del, främst i stugan på somrarna, då jag har lagt in den och några övriga punkter i appen, så att jag kan gå ut och gå själv längs landsvägen. Det blir en väldig frihet! Har dock inte använt den särskilt mycket i stan än så länge. Vision och motion har jag nyligen laddat ner, men inte använt särskilt mycket. Den ska underlätta för personer med synnedsättning att motionera mer på egen hand. Man kan lägga in ruttor och punkter i appen, som i Blinnsquare, och så kan den ganska detaljerat beskriva var man är någonstans. Man har också tre "livlinor" i appen, tre personer från sin kontaktbok, som man kan skicka sin exakta positionering till, så att de kan guida en rätt. KNFB reader har jag också, men jag tycker faktiskt nästan att Seeing A I har gått förbi den och har lättare att läsa text, så den använder jag inte så mycket längre. (ID1320)

Döva

Bland personer som är döva har 91% tillgång till en smart telefon. 85% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 69% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 52% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 33% säger att de behöver fler hjälpmedel i sin smarta telefon.

Tabell 9: Döva personers behov av mer kunskap om smarta telefoner. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	85
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	7
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	2
Jag kan inte alls använda en smart telefon	2
Vet inte	4

De vanligaste hjälpmedlen som döva personer använder i sin smarta telefon är:

- Bildtelefon (81%)
- QR-scanner (44%)
- Förstoring (19%)

22% av de döva personerna säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 10: Hjälpmedel som döva personer använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	81
Förstoring	19
OCR-program	11
QR-scanner	44
Röststyrning	4

Hjälpmedel	Procent
Skärmläsningssystem, Voice Over	7
Stavningskontroll	15
Tal till text	15
Talsyntes/uppläsningssystem	7
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	22
Annat	19

Som andra hjälpmedel tar döva personer också upp Bluetoothkoppling mot hörapparat, Simple display (som lyfter fram prioriterade appar), appar som är kopplade till hörapparater (till exempel Nucleus Smart)

Bland appar som döva personer säger är till stor hjälp återfinns:

- Översättningsappar (Tera, Google Translate)
- Teckenapp
- Google Keep (tal till text)
- Alarm/påminnelser till exempel Vibrato
- Pomodoro
- Appen BIG, som gör att man kan skriva stora texter för att prata med hörande
- Program som talar upp text
- Reseappar, kartor och GPS

För döva personer underlättar det att kunna ha kontakt med tolkar via den smarta telefonen. Detsamma gäller att med olika program kunna koppla upp sig och använda teckenspråk i konversation med andra teckenspråkiga personer.

Många, många appar underlättar vardagen idag... Google Maps, whatsapp bildtelefoni, bildtelefontolkningen. (ID103)

(Uppläsningssystemen är undermåliga för det mesta att jag inte använder dem men jag har något i telefonen ändå) Bildtelefoni är bra, det möjliggör att jag kan ringa telefonsamtal varhelst. Google Maps ser jag som hjälpmedel när man har ett lokalsinne som är under all kritik. Sen är det diverse appar som är bra till videosamtal mellan teckenspråkiga personer som Duo, WhatsApp etc. (ID1960)

I kommentaren nedan ser vi ett exempel på en person som skulle behöva hjälp med att reda ut vilka lösningar som finns. Troligen finns det en app som skulle kunna lösa personens behov men på egen hand är det inte säkert att den som behöver ett hjälpmedel också kan hitta ett lämpligt hjälpmedel.

Saknar bra appar som kan översätta från svenskt tal till svensk text. (ID408)

Dövblinda

Bland personer som är dövblinda har 97% tillgång till en smart telefon. 66% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 50% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 52% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 24% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 11: Dövblinda personers behov av mer kunskap om smarta telefoner. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	66
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	14
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	10
Jag kan inte alls använda en smart telefon	3
Vet inte	7

De vanligaste hjälpmedlen som dövblinda personer använder i sin smarta telefon är:

- Skärmläsningssystem (50%)
- Bildtelefon (30%)
- Röststyrning (25%)

55% av de dövblinda personerna säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 12: Hjälpmedel som dövblinda personer använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	30
Förstoring	35
OCR-program	10
Punktskriftsdisplay	15
QR-scanner	15
Röststyrning	25
Skärmläsningssystem	50
Stavningskontroll	10
Tal till text	20
Talsyntes/uppläsningssystem	15
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	55
Annat	10

Bland appar som dövblinda personer säger är till stor hjälp återfinns:

- Bluetooth för att ansluta hörapparat och hörslinga
- Kalkylator
- KNFB Reader
- Seeing AI
- Cash Reader
- Blind Square
- Vilken färg?

- Buller
- Färdtjänstappen
- Nästa hållplats, var är bussen
- Anteckningar och Röstmemo
- Tågprator (Trafikverket)
- Librelink (övervakning av glukosnivåer)

Dövblinda personer nämner också många appar för sociala medier, nyheter, böcker och olika tjänster.

I exemplet nedan efterlyser en dövblind person en app som kan scanna in avgränsade delar av texter. Sådana appar beskriver flera andra personer att de använder. Exemplet belyser att kunskap om bra lösningar inte uppstår automatiskt och att enskilda individer kan ha svårt att överblicka vilket utbud som finns.

Jag använder Kalkylatorn, KNFB reader, Seeing A I, Cash Reader och BlindSquare. Det vore bra om det fanns en OCR-app som kan läsa displayer och text som inte använder hela sidan eller text i bilder (ID381)

Grav hörselnedsättning

Bland personer med grav hörselnedsättning har 91% tillgång till en smart telefon. 60% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 43% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 57% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 18% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 13: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med grav hörselnedsättning . Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	60
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	27
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	8
Jag kan inte alls använda en smart telefon	4
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer med grav hörselnedsättning använder i sin smarta telefon är:

- Bildtelefon (21%)
- Förstoring (21%)
- Stavningskontroll (21%)

48% av personerna med grav hörselnedsättning säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 14: Hjälpmedel som personer med grav hörselnedsättning använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	21
Förstoring	21
OCR-program	7
Ordprediktion	3
Punktskriftdisplay	7
QR-scanner	21
Röststyrning	7
Skärmläsningprogram	14
Stavningskontroll	21
Tal till text	14
Talsyntes/uppläsningprogram	7
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	48
Annat	34

Under "Annat" anger personer med grav hörselskada:

- Hörslina
- Bluetooth för att ansluta hörapparat och appar för hörapparat som kopplar ljud från telefonen till hörapparaten
- Tera, tal till text

Bland appar som personer med grav hörselnedsättning säger är till stor hjälp återfinns:

- Tågprator, tågtider, tåg koll
- Omni
- Mina paket
- Buller
- Var är bussen, Reskollen, nästa hållplats
- ResLedaren
- Tecken app
- Odometer
- Färdtjänstappen
- T-meeting, Oticon. Re Sound, Baha 5
- Librelink
- Zlantar
- Program för transkribering

Här kan vi se att en relativt ny grupp av hjälpmedel är de appar som interagerar med personernas hörapparater. Många som hör dåligt har stor nytta av appar som tillhandahåller reseinformation. Då blir man mindre beroende av att höra utrop på stationer eller i bussar och tåg. Sådana miljöer kan vara mycket bullriga.

Grav synnedsättning

Bland personer med grav synnedsättning har 89% tillgång till en smart telefon. 48% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 38% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 54% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefoner. 23% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 15: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med grav synnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	48
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	32
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	9
Jag kan inte alls använda en smart telefon	8
Vet inte	3

34% säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

De vanligaste hjälpmedlen som personer med grav synnedsättning använder i sin smarta telefon är:

- Förstoring (54%)
- Skärmläsning (46%)
- Röststyrning (33%)
- Stavningskontroll (28%)
- Talsyntes/uppläsning (26%)

Tabell 16: Hjälpmedel som personer med grav synnedsättning använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	9
Förstoring	54
OCR-program	16
Ordprediktion	3
Punktskriftsdisplay	9
QR-scanner	21
Röststyrning	33
Skärmläsning	46
Stavningskontroll	28
Tal till text	19
Talsyntes/uppläsning	26
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	34
Annat	11

Många säger också att de använder inbyggda möjligheter att förstora och zooma men att det inte alltid fungerar då tjänster på webben inte medger det. Även assistenter i Android och Google nämns.

Bland appar som personer med grav synnedsättning säger är till stor hjälp återfinns:

- Simple Display
- Seeing AI
- Blind Square, GPS
- KNFB Reader
- Handi Kalender
- Tågkoll
- Tågprator
- Reskollen, ResLedaren
- Legimus
- Var är bussen, Nästa hållplats
- Microsoft Soundscape
- Just Type
- Microsoft To Do
- Keepass Touch
- Legimus
- Bee My Eyes
- Förstoringsglas, app som använder kamerans blixtnöjning som ljuskälla
- Zlantar, ekonomiapp

De smarta telefonernas inbyggda funktioner för att kunna öka storleken på text är mycket värdefull för många i denna grupp. Men för att det ska fungera krävs också att det innehåll de vill ta del av är utformat på rätt sätt.

Många hemsidor passar inte mitt hjälpmedel som zoomar och ger kontrast (ID799)

Många personer i denna grupp kombinerar olika inbyggda funktioner i telefonen för att få bra läsbarhet.

Det viktigaste för mig är att jag kan invertera färgerna. Använder både större text, fetstil och zoom.

I vissa lägen vill man kunna göra ytterligare kombinationer men då det kan finnas skillnader mellan olika operativsystem är det inte alltid möjligt.

Använder mest den inbyggda förstöringsfunktionen i min androidtelefon. Skulle önska att android hade en motsvarighet till siri, men jag klarar mig utan. (ID1175)

Telefonen i sig är ett hjälpmedel, iphone är väldigt bra anpassad till min synnedsättning, jag har haft andra telefoner tidigare som inte alls har fungerat för mig. Däremot är det nästan omöjligt att skriva texter i telefonen. (ID1330)

Intellektuell funktionsnedsättning

Bland personer med intellektuell funktionsnedsättning har 78% tillgång till en smart telefon. 47% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 41% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 20% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 22% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 17: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	47
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	31
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	5
Jag kan inte alls använda en smart telefon	14
Vet inte	3

De vanligaste hjälpmedlen som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin smarta telefon är:

- Stavningskontroll (42%)
- Tal till text (31%)
- QR-scanner (29%)

56% av personerna med intellektuell funktionsnedsättning säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 18: Hjälpmedel som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	25
Förstoring	25
OCR-program	10
Ordprediktion	15
QR-scanner	29
Röststyrning	19
Skärmläsningsprogram	8
Stavningskontroll	42
Tal till text	31
Talsyntes/uppläsningprogram	25
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	56
Annat	23

Under "Annat" är det flera personer som anger att de använder en Handi Kalender, Handiapp och Handi Telefon. Här nämns också att kameran är ett bra hjälpmedel och en tolkning är att personer i denna grupp som angett "Bildtelefon" egentligen menar just detta.

Bland appar som personer med intellektuell funktionsnedsättning säger är till stor hjälp återfinns:

- Handi Kalender, Handi app, Handi Telefon
- Analog klocka (som visas på skärm)
- Simple Display
- Stora bokstäver.
- Legimus, Libby
- Insight Timer
- Text TV
- Time Zone Converter
- TravAble, Wheelmap
- Call recorder
- DAF Professional, Delayed Auditory Feedback
- Convert pad
- QR droid
- Röstinspelning
- SOS alarm
- Snapchat
- Kalkylator (många i den här gruppen nämner det)
- Hälsa med stegräknare
- Stresskontroll
- Hitta mina vänner
- Timstock (nämns av många)
- Bildschema
- Röstinspelning
- ResLedaren
- Widgit Go
- KeePass (lösenord)
- Memoplanner Go

Har massor med appar, men inga anpassade för mig och mitt handikapp (ID 210)

Även vanliga enkla funktioner som numer följer med installationen av många operativsystem kan spela stor roll. Att ha ständig tillgång till en kalkylator lyfts fram av många deltagare i alla våra undersökningar.

Kalkylatorn är min bästa vän i telefonen iaf när man behöver räkna på något (ID267)

Många personer med intellektuell funktionsnedsättning klarar inte av att själva orientera sig i det utbud som finns. Det kan vara en stor del av förklaringen till varför denna grupp använder förhållandevis få hjälpmedel samtidigt som det är den grupp som rapporteras det största digitala utanförskapet. En annan förklaring kan vara att det inte skulle finnas hjälpmedel utvecklade för denna grupp.

Har för lite kunskap kring vilka appar som kan underlätta. Borde finnas information från t ex läkare, AT, mm. Jag har en kalkylator och en DAF app. (ID1136)

Många av de hjälpmedel som personer med intellektuell funktionsnedsättning har handlar på något sätt om att förstå och hantera tid. Ett annat viktigt område är att använda hjälpmedel som kompenserar för bristande minne.

Styr mitt liv till stor del via telefonen som tex: Min aktivitetsklocka (mitt största hjälpmedel att hålla koll på min ME) Kalendern (hjälp mitt minne) Anteckningar (hjälp mitt minne) All information som finns tillgänglig (ID1563)

Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera

Bland personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera har 85% tillgång till en smart telefon. 53% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 44% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 33% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 28% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 19: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	53
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	28
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	6
Jag kan inte alls använda en smart telefon	9
Vet inte	3

De vanligaste hjälpmedlen som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera använder i sin smarta telefon är:

- Stavningskontroll (58%)
- Tal till text (33%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (32%)
- Röststyrning (22%)
- Ordprediktion (20%)

54% säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 20: Hjälpmedel som personer med som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	22
Förstoring	25
OCR-program	14
Ordprediktion	20
QR-scanner	43
Röststyrning	22
Skärmläsningprogram, Voice Over	12
Stavningskontroll	58
Tal till text	33
Talsyntes/uppläsningprogram	32

Hjälpmedel	Procent
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	54
Annat	20

Under "Annat" nämns färgkodning för att styra vad som ska läsas, analog klocka, medicinlarm

Bland appar som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera säger är till stor hjälp återfinns:

- Handi app, Handi-kalender
- Iphones Assistive Touch
- Legimus, Libby
- Photomath
- Röstmemo
- Time timer, appar för att strukturera och hantera tid
- Insight Timer
- Sömnapp
- Kamera, som minnesstöd
- Dit i Tid
- Skärmdump/Print screen
- Headspace
- Hitta mina vänner
- FIS Skicka sms
- Timstock
- Fotocollage (tar skärmdumpar istället för att stryka under)
- Kartor och navigeringshjälp

Här ser vi ett exempel på en person som använder ett helt batteri av hjälpmedel för att få vardagen att fungera bättre.

Kalkylatorn, Handi5, kalendern, skärmdump/print screen, kameran, one note, headspace, klockan, my fit/myfitnesspa (länkade till smartklocka), Tidal/Spotify/SR play/SVT Play, willys, flow. Är de appar jag är mest beroende/behövande av i mitt vardagsliv. (ID 61)

Ett kritiskt moment för många kan vara att komma igång med att använda nya hjälpmedel. Sedan uppstår ett nytt kritiskt moment när det man fått att fungera behöver flyttas över till en ny telefon. Ibland uppstår samma problem redan när något uppdateras i telefonen.

har inte provat alla. har en handikalender men den fungerar inte riktigt o det har md lagring att göra. det tog också ett par år att komma igång med den vanemässigt o sen gjorde jag uppehåll osv o nu bävar jag för ev telefonbyte flytta appar osv. (ID445)

Även om hjälpmedlet i sig kan vara enkelt så kan det finnas moment som är svåra och där man kanske skulle ha stor nytta av att få hjälp av någon med att förstå hur det fungerar.

Jag tycker det är svårt att gå in på apparna och att man behöver skriva koder (ID881)

Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar

Bland personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar har 84% tillgång till en smart telefon. 62% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 52% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 36% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 16% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 21: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	62
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	20
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	4
Jag kan inte alls använda en smart telefon	9
Vet inte	4

De vanligaste hjälpmedlen som personer med muskulära funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon är:

- QR-scanner (43%)
- Stavningskontroll (40)
- Förstoring (29%)

53% säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 22: Hjälpmedel som personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	25
Förstoring	29
OCR-program	13
Ordprediktion	13
Punktskriftsdisplay	2
QR-scanner	43
Röststyrning	22
Skärmläsningprogram	11
Stavningskontroll	40
Tal till text	17
Talsyntes/uppläsningprogram	12
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	53
Annat	16

Bland appar som personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar säger är till stor hjälp återfinns:

- Assistive Touch (Iphone för att slippa tvåhandskommandon)
- Blåljusfilter för att skärmljuset är för starkt även på det lägsta
- Popsocket för att kunna hålla i min telefon
- Digital och analog klocka
- Gewa Connect
- Handi telefon, Handikalender
- Larm, notiser och påminnelser
- Minnesprogram
- Dit i Tid
- Kameran, som minnesstöd
- SnoreLab
- DAF Professional, Delayed Auditory Feedback
- WheelMate, för att hitta toaletter
- Comviqapp som visar internetförbrukning
- FIS Skicka sms
- Todoist (att göra-lista / påminnelser)

Tre vanliga funktioner som finns som standard i telefonen kan i kombination erbjuda en bra hjälp. Kalkylator, Alarm och Kalender är tre funktioner som många upplever ger stor nytta.

Kalkylatorn är alltid hjälp till mig som har svårt med att räkna. Larm så jag kommer upp i tid. Kalendern ifall jag behöver skriva upp möten ID106)

Ofta är det fokus på att skillnaden mellan text och bakgrund ska ha starka kontraster. Det är till exempel ett av de lagstadgade kraven i DOS-lagen. Men det är långt ifrån alla som upplever att det ger god tillgänglighet. Många vill istället dra ner kontrasterna. Andra tycker att det kan fungera om de kan invertera presentationer så att bakgrunden blir mörk och texten ljus.

Kalender, påminnelser. Hjälper mig att komma ihåg mitt schema med påminnelser 1 dag innan, och ca 2h innan bestämt möte/plan. Använder mycket inställningar för att sänka/höja ljus på min mobil. Andra människor har svårt att läsa min mobil på lägsta ljusnivå, men det är den enda nivån jag klarar av att titta på skärmen. Höjer för dom, sänker sedan för mig. Använder även night mode för att göra ljuset inte lika starkt. Night mode gör mobilens sken lite gulaktigt. Använder mörka teman som bakgrund i menyerna och apparna för att lättare läsa. (ID365)

Kalender, alarm och minnesanteckningar eller notislappar är en vanlig kombination av hjälpmedel som tacklar både svårigheter relaterade till hantering av tid och svårigheter med minnet.

Jag klarar mig inte utan min Informant, en kalender med alarmfunktion. Alarm clock xtrem är också viktig då jag använder timer mycket Olika notatprogram, typ Samsung notes, Notes eller Notebook är också en viktig del för ett kort minne A sticka note är en widget som passar bra för ett kort minne Kalkylatorn används ofta Migrain Buddy för att hålla koll på migrän och medicin Strava och Suunto träningsappar som håller koll på träning och återhämtning (ID563)

Bland personerna som svarat finns alltid en grupp som säger att de inte vet vad som finns. De kan ha gjort vissa försök att förstå men sedan gett upp. Det krävs ganska mycket av eget driv för att först förstå sina egna svårigheter och sedan omvandla det till en förståelse av vilka hjälpmedel som skulle kunna göra nytta och därefter komma igång med dessa.

Använder inga appar då jag inte vet hur det fungerar. Försökte använda Stockholms Lokaltrafiks app, Det blev för rörigt. (ID738)

Har inga hjälpmedel och känner inte till de exemplen. Mera information om den hjälp som finns skulle uppskattas. Kan ju vara att man behöver något framöver. Har dock börjat använda rösten till google och google maps, men den förstår mig inte alltid. (ID1113)

Här ser vi ett exempel på hur en fungerande kombination av hjälpmedel leder till ökad autonomi. I den här personens strategi ingår också en livlina, i form av möjlighet till snabb kontakt med någon anhörig.

Maps, med navigeringshjälp och streetview gör mig friare och modigare i min omgivning. Foton/kamera Kalender Möjligheten att komma i kontakt med anhöriga snabbt för stöd (ID817)

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Bland personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har 88% tillgång till en smart telefon. 67% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 55% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 31% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 19% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 23: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	67
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	20
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	4
Jag kan inte alls använda en smart telefon	6

De vanligaste hjälpmedlen som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon är:

- Stavningskontroll (47%)
- QR-scanner (40%)
- Förstoring (24%)
- Tal till text (23%)

58% säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 24: Hjälpmedel som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	17
Förstoring	24
OCR-program	13
Ordprediktion	10
Punktskriftsdisplay	1
QR-scanner	40
Röststyrning	20
Skärmläsningprogram	13
Stavningskontroll	47
Tal till text	23
Talsyntes/uppläsningprogram	20
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	58
Annat	18

Bland appar som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar säger är till stor hjälp återfinns:

- Anteckningsbok
- Kalkylator
- Alarm och påminnelser
- Timstock
- Att göra-listor/appar, Memoplanner, ToDoist, Trello, PlanDisk, TimeZynk, Easy Notes, Google Keep, Microsoft To Do & Planner, RösMemo, Trello, Shazam
- Planering och matlagning
- Digital och analog klocka
- Kartor och gps
- Handikalender, Handi app
- Sömnapp
- Legimus, Libby
- Enhetsomvandlare
- Shoppy
- Röstinspelaren
- Boldbeast call recorder
- Vädret
- Hanterare av lösenord, KeePass
- Moln/lagringsapp
- Fass, medicinappar

- Simple Budget

Nej, skulle vilja ha hjälp att hitta en del (ID19)

Kalkylator, kalender. Kunna slå upp mitt eget mobilnummer för det kommer jag inte ihåg. Kunna ta foton av saker jag annars glömmer. (ID39)

Jag har ingen nytta av så kallade smarta appar. Dom är mest störande (ID137)

Här ser vi exempel på hur personer har hittat hjälpmedel som bidrar till att skapa ett stöd för att hantera en lång rad situationer under en dag. Sannolikt skulle många individer med samma funktionsnedsättningar ha nytta av liknande lösningar. Men den överföringen av kunskap och erfarenheter mellan individer sker inte på något systematiskt sätt.

Google Calendar - bästa planeringsverktyget! Hjälper mig att hålla koll på vad jag behöver göra när det gäller mina studier och mitt extrajobb, samt att inte planera in för mycket. Simple Budget - enkel budgetapp som hjälper mig att hålla koll på ekonomin Matglad - matlagningsapp med tydliga, stegvisa instruktioner Mail - den inbyggda mejlappen i iPhone. Hit har jag kopplat både min privata mejl och min högskolemejl, vilket gör att jag får alla mejl till ett och samma ställe. På så vis blir det inte rörigt och jag missar ingenting viktigt. (ID 691)

Klockan, vädret, röstinspelning (spelar in föreläsningar och transkriberar) (ID703)

Kalendern! Där har jag massa påminnelser så jag inte behöver hålla så mycket i huvudet. Larmfunktionen är också bra, liksom mitt älskade BankID. Olika appar för att lyssna på ljudböcker är mycket viktiga för mig för att kunna stänga ute mycket intryck och få något att fokusera på när jag är ute bland folk, eller för att göra det roligare och lättare att komma igång med t ex disk, eftersom jag kan lyssna på bok samtidigt. Anteckningsappen är värdefull för att kunna skriva listor och få överblick över vad som behöver göras. AnyDo har varit mycket bra till det. (ID926)

Ibland kan både estetiskt intryck och kostnader spela roll. Och tittar man på hur många hjälpmedel är utformade så har kanske inte det estetiska intrycket stått i fokus. Men för många är det en viktig del av vad som gör hjälpmedlet tillgängligt. Utseende kan därför spela roll. Att pengar spelar roll är känt. Många personer med funktionsnedsättning har låga inkomster.

Jag skulle väldigt gärna ha en timstock, men de apparna är fula och kostar pengar (ID919)

För vissa kan hjälpmedlet vara att begränsa sin användning av den smarta telefonen. Den här personen har hittat en app för det...

Forest app. Man måste lägga ifrån sig telefonen, annars dör trädet. (ID952)

Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar

Bland personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar har 92% tillgång till en smart telefon. 74% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon och 59% tycker att det är lätt att använda en smart telefon. 33% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 13% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 25: Behov av mer kunskap om smarta telefoner hos personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en smart telefon	74
Jag kan använda en smart telefon men skulle behöva mer kunskaper och hjälpmedel	17
Jag kan inte tillräckligt om smarta telefoner för det jag vill använda smarta telefoner till	3
Jag kan inte alls använda en smart telefon	4
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon är:

- Stavningskontroll (47%)
- QR-scanner (40%)
- Tal till text (25%)
- Röststyrning (23%)

59% säger att telefonen i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 26: Hjälpmedel som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar använder i sin smarta telefon. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	13
Förstoring	19
OCR-program	8
Ordprediktion	8
Punktskriftsdisplay	2
QR-scanner	40
Röststyrning	23
Skärmläsningprogram	16
Stavningskontroll	47
Tal till text	25
Talsyntes/uppläsningprogram	20
Telefonen i sig är mitt hjälpmedel	59
Annat	22

Bland appar som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar säger är till stor hjälp återfinns:

- Färgkodning

- Kalender, minnesstödjande, påminnelser, att göra listor, Memo Planner, Easy Notes
- Medicinlarm
- Handi telefon, kalender och app
- Timstock
- Kartor och gps, MazeMap på universitetet
- Kalkylator
- Trygghetsskapande appar , SOS Alarm, , hitta mina nycklar, GPS på hunden, True Caller för att stoppa spam
- Väderapp, så att man vet hur man ska klä sig
- Hantering av lösenord
- Healthyminds (meditation/mindfulness) Pomodoro (tidtagning/koncentrationsstöd) Colornote (anteckningar) Intellect (Självhjälp)
- Legimus

Det finns troligen många personer som skulle ha nytta av Siri och liknande funktioner. Men vi ser få exempel på att sådana funktioner används och särskilt inte utanför synskadegruppen. Här är ett exempel på en person som ser Siri som ett generellt bra stöd.

*Kalkylator- underlättar att räkna rätt utan att ta energi för mig när jag räknar i huvudet. Anteckningar - komma ihåg saker
Kalendern - för att hålla koll på tider Siri, hon är riktigt bra till nästan allt (ID434)*

Många gånger kan en person vara medveten om sina svårigheter och ana att det nog finns bra lösningar men sedan finns inte kunskaperna för att hitta den rätta lösningen och att komma igång.

har nog ingen sådan, stegräknaren är bra, skulle behöva nån för organisation och schemaläggning och rutiner typ "mat och sovklocka", har fått det rekommenderat men aldrig fattat vilken eller hur jag ska skaffa. Ofta skaffar jag appar som jag inte öppnar. (ID915)

Precis som för många andra grupper upplever flera personer med psykiska och emotionella svårigheter stort stöd av vanliga funktioner som finns i alla smarta telefoner. Det kan ses som en förklaring till varför många säger att tillgången till en sådan telefon i sig själv är ett bra hjälpmedel

*Kalendern!!!!!!!!!!!!!! Väckarklockan Kartor Kameran =minne
Anteckningar Mejl (ID1331)*

Datorer

De hjälpmedel som används för datorer är i många fall sådana som funnits på marknaden länge. Personer som är blinda eller gravt synskadade har i hög utsträckning tillgång till en uppsättning sådana hjälpmedel. Här finns det också en hjälpmedelsverksamhet kopplad till förskrivning och utprovning. För andra grupper är det inte lika givet. En grupp som har tillgång till få hjälpmedel och ofta bara de som följer med datorns operativsystem eller webbläsaren är personer med intellektuell funktionsnedsättning. Överlag tycks personer med kognitiva funktionsnedsättningar ha låg tillgång till specifikt utprovade hjälpmedel i sina datorer.

Det är tydligt att personer med funktionsnedsättning anser att de behöver mer kunskap om att använda sin dator och många behöver också mer kunskaper om hjälpmedel. Här finns en stor skillnad i jämförelse med kontrollgruppen, där de allra flesta tycker att de redan har tillräckliga kunskaper. Behovet av mer kunskaper om datorer verkar vara ännu större än behovet av mer kunskaper om smarta telefoner. Behoven är stora i alla grupper.

Jämförande kontrollgrupp utan funktionsnedsättning

I kontrollgruppen har 93% tillgång till en dator. 82% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 69% tycker att det är lätt att använda en dator. 22% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 3% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 27: Behov av mer kunskap om datorer hos kontrollgruppen. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	82
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	13
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	3
Jag kan inte alls använda dator	1
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som kontrollgruppen använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (52%)
- Speciell mus (25%)
- Förstoring (18%).

Tabell 28: Hjälpmedel som personer i kontrollgruppen använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	15
Förstoring	18
OCR-program	11
Ordprediktion	8
Punktskriftsdisplay	2
QR-scanner	23
Röststyrning	3
Skärmläsningssystem	1

Hjälpmedel	Procent
Speciell mus	25
Speciellt tangentbord	17
Stavningskontroll	52
Tal till text	5
Talsyntes/uppläsningprogram	2
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	52
Annat, beskriv vilket	9

52% i kontrollgruppen anger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Blinda

Bland blinda personer har 97% tillgång till en dator. 55% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 43% tycker att det är lätt att använda en dator. 83% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 16% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 29: Behov av mer kunskap om datorer hos blinda personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	55
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	31
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	10
Jag kan inte alls använda dator	3

De vanligaste hjälpmedlen som blinda personer använder i sin dator är:

- Skärmläsningprogram (88%)
- Punktskriftsdisplay (78%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (64%)
- OCR-program (34%)
- Stavningskontroll (26%)

28% av de blinda personerna säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 30: Hjälpmedel som blinda personer använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	2
Förstoring	10
OCR-program	34
Ordprediktion	3
Punktskriftsdisplay	78
QR-scanner	5
Röststyrning	7
Skärmläsningprogram	88
Speciell mus	3
Speciellt tangentbord	3
Stavningskontroll	26
Tal till text	3
Talsyntes/uppläsningprogram	64
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	28
Annat	7

Under andra hjälpmedel tar blinda personer upp:

- Punktskriftskrivare
- Scanner
- Dolphin Supernova

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger blinda personer många av de vanligaste programmen såsom webbläsare, program för att skriva text, kalkylark, e-post, mötesprogram.

Att få veta vad som finns kan vara svårt och om det dessutom finns kostnader så vill man kanske kunna vara säker på att något ger en bra hjälp innan ett inköp.

Har inte råd att köpa några program som jag kan använda. Och då jag inte får någon hjälp av syncentralen så är det helt värdelöst att kunna göra någonting själv. (ID1138)

Döva

Bland döva personer har 85% tillgång till en dator. 61% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 67% tycker att det är lätt att använda en dator. 21% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 14% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 31: Behov av mer kunskap om datorer hos döva personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	61
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	33
Jag kan inte alls använda dator	2
Vet inte	4

De vanligaste hjälpmedlen som döva personer använder i sin dator är:

- Bildtelefon (83%)
- Stavningskontroll (33%)
- Förstoring (25%)
- QR-scanner (25%)

33% av de döva personerna säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 32: Hjälpmedel som döva personer använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	83
Förstoring	25
OCR-program	8
Ordprediktion	8
Punktskriftsdisplay	8
QR-scanner	25
Röststyrning	8
Skärmläsningssystem	8
Speciell mus	17
Speciellt tangentbord	17
Stavningskontroll	33
Tal till text	17
Talsyntes/uppläsningssystem	17
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	33
Annat	17

Som andra hjälpmedel anger döva personer Roger system och Tolk för FP. Döva personer nämner färre program för datorn som är till stor hjälp. Här är det mer att de använder vanliga datorprogram för olika uppgifter.

För döva personer är det tillgången till bildtelefoni som är det stora behovet.

Jag har inga egentliga hjälp medel men däremot ett program för bildtelefonsamtal. T-meeting (ID1921)

Dövblinda

Bland dövblinda personer har 97% tillgång till en dator. 48% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 39% tycker att det är lätt att använda en dator. 68% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 11% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 33: Behov av mer kunskap om datorer hos dövblinda personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	48
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	38
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	7
Vet inte	7

De vanligaste hjälpmedlen som Bland dövblinda personer använder i sin dator är:

- Förstoring (65%)
- Punktskriftsdisplay (40%)
- Skärmläsningssystem (40%)
- Bildtelefon (35%)

40% av de dövblinda personerna säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 34: Hjälpmedel som dövblinda personer använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	35
Förstoring	65
OCR-program	15
Ordprediktion	5
Punktskriftsdisplay	40
QR-scanner	10
Röststyrning	10
Skärmläsningssystem	40
Speciell mus	15
Speciellt tangentbord	15
Stavningskontroll	20
Tal till text	15
Talsyntes/uppläsningssystem	30
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	40
Annat	5

Under Annat anges "Tolk för FP" och Zoomtext. Bland program i datorn som är till stor hjälp anger dövblinda personer många vanliga program som webbläsare, program för att skriva text, kalkylering, e-post och liknande.

Grav hörselnedsättning

Bland personer med grav hörselnedsättning har 85% tillgång till en dator. 54% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 42% tycker att det är lätt att använda en dator. 43% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 12% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 35: Behov av mer kunskap om datorer hos personer med grav hörselnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	54
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	29
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	15
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer med grav hörselnedsättning använder i sin dator är:

- Förstoring (43%)
- Punktskriftsdisplay (29%)
- Stavningskontroll (29%)
- Skärmläsningssystem (24%)
- Speciellt tangentbord (24%)

24% av personerna med grav hörselnedsättning säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 36: Hjälpmedel som personer med grav hörselnedsättning använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	19
Förstoring	43
OCR-program	5
Ordprediktion	14
Punktskriftsdisplay	29
QR-scanner	10
Röststyrning	5
Skärmläsningssystem	24
Speciell mus	19
Speciellt tangentbord	24
Stavningskontroll	29
Tal till text	24
Talsyntes/uppläsningssystem	24
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	24
Annat	29

Under annat beskrivs kopplingar mellan datorn och hörapparater, Tolk för FP, Roger system, hörlurar och en större bildskärm.

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer grav hörselnedsättning:

- Förstorad muspekare
- Scanner
- Förstora text, Dolphin Supernova

Grav synnedsättning

Bland personer med grav synnedsättning har 92% tillgång till en dator. 59% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 46% tycker att det är lätt att använda en dator. 63% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 17% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 37: Behov av mer kunskap om datorer hos personer med grav synnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	59
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	29
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	7
Jag kan inte alls använda dator	5
Vet inte	1

De vanligaste hjälpmedlen som personer med grav synnedsättning använder i sin dator är:

- Förstoring (71%)
- Talsyntes/upplösningssystem (42%)
- Skärmläsningssystem (39%)

- Speciellt tangentbord (27%)

Tabell 38: Hjälpmedel som personer med grav synnedsättning använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	5
Förstoring	71
OCR-program	12
Ordprediktion	3
Punktskriftsdisplay	16
QR-scanner	12
Röststyrning	7
Skärmläsningprogram	39
Speciell mus	14
Speciellt tangentbord	27
Stavningskontroll	24
Tal till text	15
Talsyntes/uppläsningprogram	42
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	16
Annat	19

Många med grav synskada anger att de använder extra stora bildskärmar och program som zoomar.

16% säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer grav synnedsättning:

- Zoomtext
- Supernova
- Skärmtangentbord
- Förstoringsglaset
- Word Scanner
- Mozilla Thunderbird för e-post
- Omnibook
- Guide Connect
- Claro Read, Word Read

Här ser vi ett exempel på att olika utrustning används för olika ändamål. Den smarta telefonen kan vara bra till mycket. Men den är inte bra när man ska skriva lite längre texter. Då kan man behöva skifta till datorn:

*Siri är till stor hjälp. Annars bara att kunna få texten uppläst.
Mitt talboks-program är också ett oerhört viktigt hjälpmedel.
Sedan är själva tangentbordet mycket viktigt eftersom det är
svårt att skriva på mobil//surfplatta (ID1177)*

Bland användarna finns alltid en andel som har en mycket hög teknisk kompetens. Dessa personer kan vidta ganska långtgående åtgärder för att få bättre kontroll över sin utrustning.

MS Windows hjälpmedel har varit dyra med usel driftsäkerhet. Bytt till Linux och använder dess inbyggda hjälpmedel. Inget mer krångel! Fungerar varje dag. (ID 1298)

I flera fall tar personer upp uppdateringar som ett kritiskt moment och där det kan bli ganska stora konsekvenser. Från något som fungerat till något som inte fungerar. Här uttrycker många behov av bättre support.

Har fått bra program men varje gång dessa ska uppdateras behöver jag ta hjälp av leverantören av programmen. Annars fungerar inte uppdateringarna. Omständigt att få hjälp av leverantör/regionen. (ID1311)

I vissa fall kan små personliga tillägg göra stor nytta:

Har en extra stor skärm och anpassat tangentbordet så att vissa tangenter känns tydligare genom att ha satt ditt egna märken. (ID1353)

Intellektuell funktionsnedsättning

Bland personer med intellektuell funktionsnedsättning har 83% tillgång till en dator. 42% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 36% tycker att det är lätt att använda en dator. 16% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 24% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 39: Behov av mer kunskap om datorer hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	42
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	26
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	18
Jag kan inte alls använda dator	8
Vet inte	6

De vanligaste hjälpmedlen som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (50%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (40%)
- Förstoring (38%)
- Tal till text (30%)

45% av personerna med intellektuell funktionsnedsättning säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 40: Hjälpmedel som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	18
Förstoring	38
OCR-program	8
Ordprediktion	20
Punktskriftsdisplay	5
QR-scanner	8
Röststyrning	25
Skärmläsningprogram	5
Speciell mus	20
Speciellt tangentbord	15
Stavningskontroll	50
Tal till text	30
Talsyntes/uppläsningprogram	40
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	45
Annat	20

Under "Annat" nämner en person "ordprediktion, rättstavning, förstora (ctrl/scroll) men inte som jag fått som hjälpmedel eller installerat utan GOOGLE och det som finns med windows". Här nämns också läspenna och externt tangentbord och mus och "Easy Mail – men det är ett gammalt program".

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer intellektuell funktionsnedsättning:

- Screen ruler
- Tolk för FP
- Videochatprogram
- Kalkylator
- One Drive
- Skärmsklippverktöget
- Thunderbird
- Adblock Plus
- SymWriter
- DigiJag
- Claro Read, Spell Right

Den här kommentaren speglar den frustration som kan finnas när det inte finns en omgivande stödstruktur. Personen i det här exemplet kämpar på men upplever sig ha kört fast.

vet inte vad det är? vill kunna språket... word. lägga in ettiketter... maila o kommunicera som man ska.. men det går trögt.. på jobbet är det inte huvudsysslan så det blir pannkaka av allt. chefen la in ettiketten men brydde sig inte om jag lärde mej eller inte . kan använda mus o klistra in ut kopiera i princip. sen är det stop. Korta kurser jag anmält mej till har varit för

*trött eller glömt av eller haft problem m kalender då eller stängt av ljud tillfälligt eller något annat. Vill inte köpa dyra kurser eller ta semester om jag hamnar i svacka o måste ställa in.
(ID445)*

Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera

Bland personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera har 88% tillgång till en dator. 50% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 36% tycker att det är lätt att använda en dator. 25% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 28% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 41: Behov av mer kunskap om datorer hos personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	50
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	29
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	14
Jag kan inte alls använda dator	5
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (58%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (43%)
- Tal till text (32%)
- Förstoring (28%)

43 % säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 42: Hjälpmedel som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	18
Förstoring	28
OCR-program	12
Ordprediktion	21
Punktskriftsdisplay	3
QR-scanner	14
Röststyrning	21
Skärmläsningprogram	12
Speciell mus	22
Speciellt tangentbord	9
Stavningskontroll	58
Tal till text	32
Talsyntes/uppläsningprogram	43
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	34
Annat	14

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera:

- Kalender
- Kalkylator
- Låsta tangenter
- Läspenna
- Teamviewer
- Videochat
- One Note, notislappar
- Program för att öva tal
- Ögonstyrning
- Inställningar för ljus och mörker
- Symwriter
- Hantering av lösenord
- Skrivare, scanner
- Tor Talk
- Stava Rex
- Spell Right

I flera av kommentarerna kan vi se att datorn får stå tillbaka för användning av surfplattan eller telefonen:

Har inte använt min stationära dator på nåt år laptopen på månader Läser i Readly. på plattan endast där.

Här ser vi ett exempel på en frustration hos en användare som periodvis har fått hjälpmedel att fungera men som gradvis halkat efter. Troligen skulle personen ha stor nytta av att få hjälp med att hitta och installera hjälpmedel och sedan hjälp med att komma igång.

Jag har haft hjälp program till min dator. men det blev till sist svårt att använda dem då jag inte hade kunskap om dem tillräckligt. Jag vill tilläga att jag inte använder dator i yrkes livet så datorn behövs nästan inte. jag hade gleden att använda mig av program som läste min mail och jag kunde dubbel kolla tekten med röst. men det blev för mycket info för mig att jag inte orkade höra mina fel. i dag har jag window 10 men oerfaren, använder till det nödvändigaste. och ser att det finns röst, läs mm men har inte använt det så mycket då jag tycker det är svårt att navigera i programvaran som är så uppdaterad att en mista rörelse så flyttar hela sidan sig. (ID991)

Stavningskontrollen är ett bra exempel på hur ett från början separat hjälpmedel numer har blivit en generell funktion som alla använder. Kanske så mycket att vi inte ens tänker på det som ett hjälpmedel.

När jag var yngre använde jag fler skrivhjälpmedel men nu är det lättare att bara använda stavningskontrollen som finns

inbyggd och sedan söka på google vid behov efter stavning. Ibland blir det fel då man stavat ett ord korrekt men det är ett annat ord än det tänkta ordet, ex väg/vägg och syns ej i stavningskontrollen men det blir det för alla så hänger inte upp mig så mycket på detta. Funkar bra ändå både privat och i jobbet. (ID 1005).

Ibland vet vi vad som skulle underlätta. Men sedan är frågan om vi kommer igång...

Jag ska pröva röstinspelning med transkribering men jag inte kommit igång med det ännu. (ID 1517)

Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar

Bland personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar har 90% tillgång till en dator. 64% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 50% tycker att det är lätt att använda en dator. 21% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 16% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 43; Behov av mer kunskap om datorer hos personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	64
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	22
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	7
Jag kan inte alls använda dator	4
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (38%)
- Förstoring (38%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (29%)

29% säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 44: Hjälpmedel som personer som med neurologiska och muskulära svårigheter använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	17
Förstoring	38
OCR-program	14
Ordprediktion	11
Punktskriftdisplay	9
QR-scanner	15
Röststyrning	12
Skärmläsningprogram	14
Speciell mus	25
Speciellt tangentbord	13
Stavningskontroll	38
Tal till text	14
Talsyntes/uppläsningprogram	29
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	29
Annat	17

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar:

- Låsta tangenter
- Externt tangentbord
- Skärmtangentbord
- Extra skärm
- Penna istället för mus
- Screen ruler
- Speciell datorstol som stödjer hela kroppen
- Eyetracker, ögonstyrning
- Tolk för FP
- Kalkylator
- Skärmsklippverktyget
- Thunderbird
- Bilder, sorterade för tankestöd

I flera av kommentarerna kan vi se att det förekommer att en lösning som fungerat bra har tagits bort ur sortimentet av hjälpmedel.

*Hade tidigare mousetrappor men tyvärr gick den sönder.
Kontaktade Sodexo hjälpmedel fanns inte längre (ID437)*

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Bland personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har 91% tillgång till en dator. 65% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 49% tycker att det är lätt att använda en dator. 19% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 18% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 45: Behov av mer kunskap om datorer hos personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	65
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	20
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	9
Jag kan inte alls använda dator	3
Vet inte	2

De vanligaste hjälpmedlen som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (47%)
- Förstoring (35%)
- Talsyntes/uppläsningprogram (33)
- Speciell mus (23%)

41% säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 46: Hjälpmedel som personer som med neuropsykiatriska svårigheter använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	15
Förstoring	35
OCR-program	12
Ordprediktion	12
Punktskriftsdisplay	11
QR-scanner	11
Röststyrning	12
Skärmläsningprogram	16
Speciell mus	23
Speciellt tangentbord	12
Stavningskontroll	47
Tal till text	18
Talsyntes/uppläsningprogram	33
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	41
Annat	18

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer neuropsykiatriska funktionsnedsättningar:

- Bildstöd
- Extra skärm

- Kalender och stöd för minnesanteckningar
- Kalkylator
- Screen Ruler
- Hanterare av lösenord
- Inställningar för ljus och mörker
- Thunderbird
- Skärmsklippverkyget
- AdBlock Plus
- Förstoringsglaset

Förvånansvärt få personer tar upp att de har hjälpmedel för att hantera lösenord. Detta beskriv av ånga som ett stort problem men få har ett fungerande hjälpmedel för att minska problemet.

Lösenordssparande funktioner Ljudeffekter som talar om att det kommit ett mail eller att det snart är dags för ett möte / aktivitet i kalendern zoom Kalender med ljudanvisningar (ID15)

Här är ett exempel på att olika apparater har distinkt olika funktioner. Telefonen är till för "vuxengrejerna". Datorn har en annan roll. Det kan påverka vilka hjälpmedel man behöver.

Svårt att räkna upp då jag mest använder mobilen för vuxengrejerna. Använder datorn mest för musikproduktion och spel (ID218)

Den här personen har hittat en generell funktion som fungerar bra. Det gick inte lika bra att få hjälpmedel via kommunen...

Översättningsfunktion som finns direkt på hemsidor för att översätta hela hemsidan. Om hjälpmedel: Har provat hjälpmedel med hjälp av kommunen men det har inte fungerat. (ID1007)

Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar

Bland personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar har 90% tillgång till en dator. 71% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en dator och 54% tycker att det är lätt att använda en dator. 19% säger att de har ett hjälpmedel i sin dator. 19% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 47: Behov av mer kunskap om datorer hos personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en dator	71
Jag kan använda dator men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	19
Jag kan inte tillräckligt om datorn för det jag vill använda datorn till	8
Jag kan inte alls använda dator	2
Vet inte	1

De vanligaste hjälpmedlen som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar använder i sin dator är:

- Stavningskontroll (47%)
- Talsyntes/uppläsningsprogram (38%)
- Förstoring (25%)
- Speciell mus (22%)

44% säger att datorn i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 48: Hjälpmedel som personer som med psykiska och emotionella svårigheter använder i sin dator. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	6
Förstoring	25
OCR-program	10
Ordprediktion	8
Punktskriftsdisplay	13
QR-scanner	7
Röststyrning	10
Skärmläsningsprogram	18
Speciell mus	22
Speciellt tangentbord	13
Stavningskontroll	47
Tal till text	18
Talsyntes/uppläsningsprogram	38
Datorn i sig är mitt hjälpmedel	44
Annat	13

Bland program i datorn som är till stor hjälp anger personer psykiska och emotionella funktionsnedsättningar:

- Extra skärm
- Kalender och minnesstöd
- Kalkylator
- Brusreducerande hörlurar
- Lösenordshanterare

Bilder anges av flera som ett hjälpmedel. Det handlar ibland om bilder som ett stöd för minnet. Eller som ett sätt att sortera sina tankar.

Att kunna sortera foton i mappar för snabb och säker åtkomst som tankestöd Att kunna ha listor utformade med arbetsterapeut som tankestöd (ID817)

Men det är inte säkert att det digitala upplevs som ett stöd när man tänker på saker...

Datorn är endast en störning i mina tankar och grubblerier. (ID1651)

Här är ett exempel på svårigheten att veta vad som finns och vad som skulle kunna vara till hjälp. Att fylla den luckan ska kanske inte vara ett ansvar för den enskilda individen?

Kalkylator är bra. Men jag vet inte riktigt vad som finns och hur de skulle kunna vara hjälpsamma för mig. Det är en stor kunskapslucka att inte veta vilka appar eller program som kan vara hjälpsamma. (ID1667)

Andra har bra koll på hur det kan funka...

jag har bra koll på hur min dator ska funka hittar program som jag behöver för att göra mitt liv lättare som hamachi för att min server ska funka när jag ska spela med min vän eller teamviewer när jag ska hjälpa min farmor (ID1697)

Surfplattor

För många används surfplattan till helt andra saker än telefonen och datorn. Denna skillnad kan enklast beskrivas som att surfplattan används för nöjen och konsumtion av filmer, böcker eller kommunikation via sociala medier och mötestjänster. Det påverkar behovet av hjälpmedel som verkar vara klart lägre. Många klarar sig med de inbyggda hjälpmedlen som finns i surfplattan.

När vi tittat på smarta telefoner och datorer så har en stor andel av kontrollgruppen ansett att de har tillräckliga kunskaper. För surfplattor sjunker detta något. Men skillnaderna är stora i jämförelse med personer med funktionsnedsättning. I dessa grupper är det färre som tycker sig ha tillräckliga kunskaper.

Jämförande kontrollgrupp utan funktionsnedsättning

I kontrollgruppen har 65% tillgång till en surfplatta. 77% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 79% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 21% säger att de har ett hjälpmedel i sin smarta telefon. 1% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 49. Behov av mer kunskap om surfplattor i kontrollgruppen. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	77
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	8
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	1
Jag kan inte alls använda surfplatta	2
Vet inte	11

De vanligaste hjälpmedlen som kontrollgruppen använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll 48%)
- Förstoring (22%).

59% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 50: Hjälpmedel som personer i kontrollgruppen använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	27
Förstoring	22
OCR-program	12
Ordprediktion	11
Punktskriftsdisplay	2
QR-scanner	37
Röststyrning	12
Skärmläsningprogram	3
Stavningskontroll	48
Tal till text	8
Talsyntes/uppläsningprogram	3
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	59
Annat, beskriv vilket	9

Blinda

Bland blinda personer har 26% tillgång till en surfplatta. 26% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 33% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 63% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 19% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 51: Behov av mer kunskap om surfplattor hos blinda personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	26
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	19
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	7
Jag kan inte alls använda surfplatta	19
Vet inte	29

De vanligaste hjälpmedlen som blinda personer använder i sin surfplatta är:

- Skärmläsningssystem (76%)
- Röststyrning (41%)
- Talsyntes/uppläsningssystem (29%)
- Punktskriftsdisplay (18%)

18% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 52: Hjälpmedel som blinda personer använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Förstoring	12
OCR-program	6
Punktskriftsdisplay	18
Röststyrning	41
Skärmläsningssystem	76
Stavningskontroll	18
Tal till text	24
Talsyntes/uppläsningssystem	29
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	18
Annat	18

Under andra hjälpmedel nämns externt tangentbord och Bok för FP.

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger blinda personer liknande program som för den smarta telefonen men kommentarerna är betydligt färre än för telefonen.

Döva

Bland döva personer har 84% tillgång till en surfplatta. 67% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 74% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 54% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 14% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 53: Behov av mer kunskap om surfplattor hos döva personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	67
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	29
Vet inte	4

De vanligaste hjälpmedlen som döva personer använder i sin surfplatta är:

- Bildtelefon (92%)
- Förstoring (20%)
- QR-scanner (20%)

20% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 54: Hjälpmedel som döva personer använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	92
Förstoring	20
QR-scanner	20
Röststyrning	4
Stavningskontroll	8
Tal till text	4
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	20
Annat	4

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger döva personer:

- Bok för FP
- Google Keep, tal till text

Dövblinda

Bland dövblinda personer har 72% tillgång till en surfplatta. 65% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 67% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 26% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 27% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 55: Behov av mer kunskap om surfplattor hos dövblinda personer. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	65
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	22
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	4
Vet inte	9

De vanligaste hjälpmedlen som dövblinda personer använder i sin surfplatta är:

- Bildtelefon 50%
- Förstoring (30%)

35% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 56: Hjälpmedel som dövblinda personer använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	50
Förstoring	30
OCR-program	5
Punktskriftsdisplay	10
QR-scanner	5
Röststyrning	10
Skärmläsningsprogram	10
Stavningskontroll	5
Tal till text	5
Talsyntes/uppläsningsprogram	10
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	35
Annat	5

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger dövblinda personer:

- Bok för FP
- T-meeting

Grav hörselnedsättning

Bland personer med grav hörselnedsättning har 69% tillgång till en surfplatta. 53% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 65% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 15% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 34% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 57: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med grav hörselnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	53
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	22
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	4
Jag kan inte alls använda surfplatta	6
Vet inte	14

De vanligaste hjälpmedlen som grav hörselnedsättning använder i sin surfplatta är:

- Bildtelefon (39%)
- Förstoring (28%)
- Stavningskontroll (28%)

50% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 58: Hjälpmedel som personer med grav hörselnedsättning använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	39
Förstoring	28
OCR-program	6
QR-scanner	17
Röststyrning	6
Stavningskontroll	28
Tal till text	22
Talsyntes/uppläsningsprogram	6
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	50
Annat	11

Under "Annat" anges Bok för FP och Tera.

Här är ett exempel på att surfplattan har en specifik roll. I det här fallet för mediekonsumtion

*Vet inte! Har inte lyckats lära mig så mycket om surfplattan.
Använder den mest till att titta på TV-program som jag har missat. (ID1929)*

Grav synnedsättning

Bland personer med grav synnedsättning har 62% tillgång till en surfplatta. 42% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 47% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 39% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 26% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 59: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med grav synnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	42
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	31
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	5
Jag kan inte alls använda surfplatta	13
Vet inte	10

De vanligaste hjälpmedlen som personer med grav synnedsättning använder i sin surfplatta är:

- Förstoring (69%)
- Skärmläsningsprogram (21%)

Tabell 60: Hjälpmedel som personer med grav synnedsättning använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	11
Förstoring	69
OCR-program	1
Punktskriftsdisplay	1
QR-scanner	3
Röststyrning	11
Skärmläsningprogram	21
Stavningskontroll	17
Tal till text	15
Talsyntes/uppläsningprogram	18
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	29
Annat	8

29% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel. Flera säger också att de använder en inbyggd app som heter Accessibility för IOS eller Androids inbyggda hjälpmedel för förstoring, inverterad ljusstyrka och skärmläsare).

Intellektuell funktionsnedsättning

Bland personer med intellektuell funktionsnedsättning har 67% tillgång till en surfplatta. 47% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 50% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 21% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 23% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 61: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med intellektuell funktionsnedsättning. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	47
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	23
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	10
Jag kan inte alls använda surfplatta	7
Vet inte	12

De vanligaste hjälpmedlen som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll (31%)
- Tal till text (23%)

45% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 62: Hjälpmedel som personer med intellektuell funktionsnedsättning använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	9
Förstoring	17
OCR-program	8
Ordprediktion	5
QR-scanner	10
Röststyrning	9
Skärmläsningprogram, Voice Over	4
Stavningskontroll	31
Tal till text	23
Talsyntes/uppläsningprogram	17
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	45
Annat	22

Under "Annat" tar flera personer upp att de har Legimus i sin surfplatta.

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger personer med intellektuell funktionsnedsättning:

- HandiKalender
- PODD, Talverktyg
- Kalylator
- Timstock

Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera

Bland personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera har 68% tillgång till en surfplatta. 50% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 50% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 26% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 26% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 63: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	50
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	27
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	9
Jag kan inte alls använda surfplatta	6
Vet inte	9

De vanligaste hjälpmedlen som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll (49%)
- Tal till text (24%)

37% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 64: Hjälpmedel som personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera använder i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	15
Förstoring	23
OCR-program	10
Ordprediktion	12
Punktskriftsdisplay	1
QR-scanner	21
Röststyrning	14
Skärmläsningprogram	8
Stavningskontroll	49
Tal till text	24
Talsyntes/uppläsningprogram	25
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	37
Annat	18

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger personer som har svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera:

- Klockan
- Kalender
- Kalkylator
- Timstock, Timetimer, Alarm och notiser
- Legimus

Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar

Bland personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar har 65% tillgång till en surfplatta. 56% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 59% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 23% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 12% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 65: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	56
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	19
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	6
Jag kan inte alls använda surfplatta	9
Vet inte	11

De vanligaste hjälpmedlen som personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll (35%)
- QR-scanner (22%)

39% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 66: Hjälpmedel som personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	18
Förstoring	19
OCR-program	8
Ordprediktion	6
Punktskriftdisplay	2
QR-scanner	22
Röststyrning	11
Skärmläsningprogram	7
Stavningskontroll	35
Tal till text	15
Talsyntes/uppläsningprogram	11
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	39
Annat	16

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger personer med neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar:

- Assistive touch för Ipad
- Freestyle scanner
- Legimus
- SVT Play med textning
- Talverktyget PODD
- Tangentbord och penna
- Face Time
- Kalkylator
- Clarospeak
- Night vision, darkmode
- Timstock
- Time Timer
- T-meeting
- Snap Core First, kommunikationshjälpmedel
- Kalender med bildstöd och tal
- Widgit Go

Det kan finnas behov av fler hjälpmedel även för surfplattan:

Jag vet inte vilka hjälpmedel som finns (ID445)

Här är ett exempel på hur surfplattan används som ett minnesstöd.

Video/bilder. Att få hjälp att ta kort och filmer. Då kan jag berätta vad jag gjort och blir också påmind om äldre händelser. (ID1348)

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Bland personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har 57% tillgång till en surfplatta. 57% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 57% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 21% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 16% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 67: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	57
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	19
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	6
Jag kan inte alls använda surfplatta	7
Vet inte	11

De vanligaste hjälpmedlen som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll

43% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 68: Hjälpmedel som personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	13
Förstoring	19
OCR-program	6
Ordprediktion	6
Punktskriftsdisplay	1
QR-scanner	17
Röststyrning	10
Skärmläsningsprogram	6
Stavningskontroll	38
Tal till text	17
Talsyntes/uppläsningsprogram	12
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	43
Annat, beskriv vilket	19

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar:

- Timstock
- Assistive Touch
- Kalender
- SVT Play med textning
- Planering
- Kalkylator
- Legimus

- Tor Talk

Här används surfplattan och en app som ett stöd för minnet och för att dela med sig av händelser som man kanske inte själv annars kan återberätta.

Vi har en app som hjälper oss att komma ihåg sådant som planeras och sådant som har hänt. Personal läser och vet och jag kan gå bakåt och se. Jocce heter den men vi använder den inte riktigt som den är tänkt utan mer som en sorts dagbok. (ID137)

Youtube. Chromecast. Använder sällan surfplattan, bara ibland när jag vill koppla tv:n till Youtube om jag ska göra något träningsprogram eller liknande. (ID651)

Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar

Bland personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar har 51% tillgång till en surfplatta. 62% tycker att de har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta och 61% tycker att det är lätt att använda en surfplatta. 26% säger att de har ett hjälpmedel i sin surfplatta. 12% säger att de skulle behöva fler hjälpmedel.

Tabell 69: Behov av mer kunskap om surfplattor hos personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. Andelar i procent.

Svar	Procent
Jag har tillräckliga kunskaper för att använda en surfplatta	62
Jag kan använda surfplatta men skulle behöva mer kunskaper eller hjälpmedel	16
Jag kan inte tillräckligt om surfplattan för det jag vill använda surfplattan till	4
Jag kan inte alls använda surfplatta	8
Vet inte	10

De vanligaste hjälpmedlen som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar använder i sin surfplatta är:

- Stavningskontroll (39%)
- Förstoring (24%)
- Tal till text (24%)

37% säger att surfplattan i sig själv är ett hjälpmedel.

Tabell 70: Hjälpmedel som personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar i sin surfplatta. Andelar i procent.

Hjälpmedel	Procent
Bildtelefon	10
Förstoring	24
OCR-program	8
Ordprediktion	4
Punktskriftsdisplay	1
QR-scanner	16
Röststyrning	10
Skärmläsningsprogram	10
Stavningskontroll	39
Tal till text	24
Talsyntes/uppläsningsprogram	13
Surfplattan i sig är mitt hjälpmedel	37
Annat	16

Bland appar i surfplattan som är till stor hjälp anger personer med psykiska och emotionella funktionsnedsättningar:

- Legimus, Aldiko (läsa e-böcker)
- Kalkylator
- Timstock
- Kalender
- Google Duo
- Tor Talk
- PrizmoGo

Här ser vi exempel på att surfplattan har en specifik roll:

Jag använder surfplattan på annat sätt än dator och smartphone. Spelar spel och streama film. Handlar även på nätet med den.

Nej ser mest film där , då tv är ur funktion. (ID 622)

Bakgrundsvariabler

Bakgrundskaraktäristika för personer med funktionsnedsättning som svarat 2021.

Åldersintervall

Tabell 71: Åldersintervall. Andelar i procent.

Åldersintervall	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Under 16 år		3	2	-	-	2	2	4	6	2	4	2
16–24 år	2	7	3	13	-	2	1	20	12	3	9	7
25–34 år	5	12	11	9	4	4	6	21	12	10	16	20
35–44 år	11	15	10	26	39	9	15	19	16	15	19	23
45–54 år	18	19	23	15	17	22	14	13	18	19	23	25
55–64 år	23	19	26	20	-	17	13	16	21	24	19	17
65–75 år	29	17	16	15	22	20	27	6	12	22	7	5
76 år eller äldre	12	8	10	2	17	24	22	2	3	7	3	1

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vilken är din könstillhörighet?

Tabell 72: Könstillhörighet. Andelar i procent.

Kön	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Man	31	34	55	22	27	37	44	40	37	33	29	22
Kvinna	69	64	45	76	73	63	54	58	60	65	69	74
Annan	-	1	-	-	-	-	1	2	2	1	2	3
Jag vill inte svara	-	1	-	2	-	-	1	1	1	1	1	1

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Är svenska dit första språk?

Tabell 73: Svenskar som förstaspråk. Andelar i procent.

Svenska som första språk	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	89	91	94	43	78	87	95	92	94	92	93	93
Nej	11	9	6	57	22	13	5	8	6	8	7	7

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

I vilket län bor du?

Tabell 74: Län deltagarna bor i. Andelar i procent.

Län	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Stockholms län	23	26	18	37	25	17	13	26	37	25	27	26
Uppsala län	8	7	11	4	8	9	7	6	60	6	8	10
Södermanlands län	3	3	2	-	-	2	1	5	2	2	3	4
Östergötlands län	2	3	5	-	-	2	2	5	1	2	5	6
Jönköpings län	2	3	3	-	-	4	5	2	1	2	2	2
Kronobergs län	1	1	2	-	-	2	-	1	1	1	2	3
Kalmar län	2	2	2	2	4	7	1	2	1	2	1	1
Gotlands län	2	1	2	-	-	2	5	-	1	1	1	1
Blekinge län	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
Skåne län	17	17	37	17	13	17	32	15	12	14	13	13
Hallands län	2	3	-	2	-	2	2	2	3	3	4	3
Västra Götalands län	16	13	6	13	17	15	8	16	16	19	12	10
Värmlands län	3	2	2	4	-	4	3	1	3	3	2	2
Örebro län	4	4	-	9	4	2	2	2	3	4	3	3
Västmanlands län	2	2	2	2	4	-	3	3	2	1	2	2
Dalarnas län	1	2	-	2	4	-	-	6	2	2	3	2
Gävleborgs län	1	2	2	-	-	2	1	3	3	2	2	3
Västernorrlands län	1	1	-	-	-	-	-	2	2	2	2	1
Jämtlands län	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2
Västerbottens län	3	4	5	-	4	7	5	2	4	3	5	3
Norrbottens län	4	3	5	7	17	2	7	-	2	2	2	2
Vet inte	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar. I

I vilken typ av ort bor du?

Tabell 75: Ort deltagarna bor i. Andelar i procent.

Ort	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Stad	61	62	68	64	70	63	68	58	59	64	61	60
Mindre samhälle	24	23	22	18	22	15	22	29	25	23	23	26
Landsbygd	14	14	11	14	9	20	10	13	16	13	15	14
Vet inte	-	1		5	-	2	1	-	-	-	1	1

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar

I vilken typ av boende bor du?

Tabell 76: Deltagarnas boende. Andelar i procent.

Boende	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hyreslägenhet, vanlig	19	32	36	33	30	17	30	31	33	32	36	43
Bostadsrättslägenhet	22	23	28	18	39	35	28	14	19	24	19	18
Villa, hus	59	38	33	44	30	39	34	31	39	37	35	29
Gruppboende	-	3	-	-	-	4	2	14	4	2	3	3
Servicelägenhet	-	2	3	4	-	2	3	4	2	2	3	2
Annat stödboende	-	1	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1
Jag är hemlös	-	0	-	-	-	-	-	2	1	-	1	2
Annat	-	2		33	-	2	1	2	1	2	2	2

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Brukar du be någon om hjälp med att göra saker på internet?

Tabell 77: Hjälp att göra saker på internet. Andelar i procent.

Hjälp på internet?	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	15	38	73	31	47	35	58	58	48	37	37	33
Nej	84	60	27	65	50	61	42	39	48	60	60	64
Vet inte	1	2	-	4	3	4	-	4	4	3	3	3

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Får du hjälp av någon i din vardag?

Tabell 78: Hjälp att göra saker i vardagen. Andelar i procent.

Hjälp i vardagen?	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	2	32	48	13	23	18	35	61	38	36	39	36
Nej	98	68	52	87	77	82	65	39	62	64	61	64

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vilken typ av hjälp?

Tabell 79: Typ av hjälp i vardagen. Andelar i procent.

Typ av hjälp	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Hemtjänst	25	23	38	17	20	13	30	11	16	31	17	13
Personlig assistans	-	26	10	17	40	25	21	15	19	21	13	5
Boendestöd, stödpersoner eller liknande	-	42	45	-	20	25	40	48	44	34	53	66
God man/förvaltare	-	18	7	50	40	50	13	34	23	15	21	25
Anhörig/närstående	38	39	31	50	40	38	32	44	44	37	37	36
Annat	44	14	31	33	40	25	28	11	17	15	16	17

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Bor du tillsammans med någon?

Tabell 80: Bor tillsammans med någon. Andelar i procent.

Bor tillsammans med någon	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ja	81	61	52	78	43	60	59	48	63	62	58	56
Nej	19	39	48	22	57	40	41	52	37	38	42	44

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vem eller vilka bor du tillsammans med?

Tabell 81: Av de som bor tillsammans med någon, vem eller vilka bor de tillsammans med? Andelar i procent.

Bor tillsammans med...	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sammanboende, partner eller gift	92	75	90	72	100	92	91	40	61	83	66	66
Barn under 18 år	25	19	6	22	11	16	15	11	18	18	27	28
Hemmaboende barn över 18 år	13	11	13	11	-	-	4	13	9	12	13	9
Bor med mina föräldrar eller en förälder	2	17	6	17	-	4	5	50	31	10	23	20
Delar bostad med en vän (eller flera) – kollektivboende	1	1	-	-	-	-	-	2	1	1	2	2
Annat	0	3	-	11	-	-	3	5	6	2	4	6

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vilken är din högsta avslutade utbildning

Tabell 82: Högsta avslutade utbildning. Andelar i procent.

Utbildning	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Grundskola	7	9	8	20	4	5	5	14	15	9	12	14
Grundsärskola	0	2	-	-	-	2	1	7	4	1	2	2
Gymnasium	23	25	20	13	43	18	28	17	24	28	27	27
Gymnasiesärskola	1	7	2	2	9	9	7	34	9	6	8	5
Yrkesutbildning/Yrkeshögskola	13	9	12	4	9	7	8	6	9	9	8	8
Folkhögskola	2	5	14	9	4	5	6	7	4	4	5	5
Högskola/Universitet	55	40	44	49	30	55	42	13	32	41	36	36
Annan	1	1	2	2	-	-	2	2	1	1	1	2
Vet inte	-	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vad av följande tycker du stämmer med din nuvarande situation?

Tabell 83: Nuvarande situation. Andelar i procent.

Situation	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Arbetar	59	34	35	54	30	42	26	22	32	29	32	36
Arbetslös	2	6	3	9	4	2	1	7	6	6	9	12
Hemma med barn	2	1	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Pensionär	40	26	32	20	43	42	50	9	17	31	11	7
Sjukskriven	1	10	3	7	9	-	3	12	10	15	16	21
Sjukersättning/Förtidspensionär	1	21	27	13	26	16	23	23	22	25	27	24

Situation	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Daglig verksamhet	-	9	2	-	4	4	6	32	13	7	11	7
Aktivitetsersättning	-	5	-	-	4	2	1	16	7	5	7	5
Studerar	4	12	10	28	-	9	5	20	19	7	16	17
Annat	1	5	2	2	-	4	2	8	8	3	6	8
Vet inte	-	0	2	-	4	2	-	-	-	-	-	-

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Vilken inkomst har du per månad?

Tabell 84: Inkomst per månad. Andelar i procent.

Inkomst	Kontroll	Alla	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0 kronor	1	4	3	9	-	5	2	6	7	3	5	5
1 – 4 999 kronor	1	4	2	7	-	2	3	10	9	2	7	6
5 000 – 9 999 kronor	3	9	9	2	-	20	4	20	11	7	12	14
10 000 – 14 999 kronor	10	24	21	9	33	16	25	34	24	26	28	29
15 000 – 19 999 kronor	10	13	11	5	21	16	15	9	12	16	11	11
20 000 – 24 999 kronor	10	9	15	7	13	9	11	5	9	11	7	6
25 000 – 29 999 kronor	10	7	8	9	8	14	6	3	5	8	8	7
30 000 – 49 999 kronor	34	13	15	32	4	9	15	1	8	11	10	10
50 000 kronor eller mer	14	3	3	2	4	9	4	2	3	3	2	1
Jag vill inte svara	7	12	14	9	17	5	16	10	13	14	10	11

Kontroll: Jämförelsegrupp utan funktionsnedsättning. 1: Blinda, 2: Döva, 3: Dövblinda, 4: Grav hörselnedsättning, 5: Grav synnedsättning, 6: Intellektuell funktionsnedsättning, 7: Svårt att läsa, skriva, räkna och att kommunicera, 8: Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar, 9: Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, 10: Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar.

Om svenskarna med funktionsnedsättning och internet SMFOI

Undersökningen genomförs vartannat år med start 2017. Personer med funktionsnedsättning rekryteras till att svara på en enkät med frågor om internet, smarta telefoner, datorer och surfplattor. Rekrytering sker via snöbollsrekrytering enligt principer för "sampling in rare populations"¹. Deltagare kan svara på enkäten på flera olika sätt, i syfte att hitta ett sätt som gör att svarsmetoden upplevs som tillgänglig för dem. Mer information finns på www.begripsam.se.

Antalet svarande har varit:

- 2017: 771
- 2019: 1 506
- 2021: 1 488

Antalet svarande i den jämförande kontrollgruppen har varit:

- 2019: 1 085
- 2021: 1 242

Enkäten består av frågor med fasta och öppna svarsalternativ. För jämförbarhet är vissa av frågorna med fasta svarsalternativ desamma vid varje undersökning. För att fånga upp teman eller nya företeelser finns också speciella frågor i varje undersökning. De öppna svarsalternativen ger deltagarna möjlighet att med egna ord ge en fördjupad bild av de olika frågeställningarna. Det ger på så sätt en möjlighet att kvalitativt fördjupa vår förståelse av de kvantitativa data som visas i tabeller och diagram.

50 diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter har blivit 10 grupper

I undersökningen Svenskarna med funktionsnedsättning och internet finns 50 fasta svarsalternativ, bestående av olika kategorier av sådana diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter som har visat sig kunna spela roll när människor bedömer hur lätt eller svårt det är att använda internet och de olika apparater vi använder när vi är på internet. Inom ramen för forskningsprogrammet CoDeAc har vi gjort omfattande datakörningar som visar att det går att skapa 10 grupper där dessa 50 kategorier av diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter inryms. Det betyder att de kategorier som finns inom en sådan grupp svarar väldigt lika på de olika frågor vi ställer. På det sättet kan vi fortfarande ta fram data för en specifik kategori men vi får också större grupper, vilket ger bättre underlag för statistiska beräkningar.

¹ Kalton, G., & Anderson, D. W. (1986). Sampling Rare Populations. *Journal of the Royal Statistical Society*, 149(1), 65–82.

I vissa fall består en grupp bara av en kategori. Det beror på att för denna kategori så skiljer sig svaren så mycket från andra grupper att den inte kan ingå i någon större grupp. Detta gäller för Blinda, Dövblinda, Grav hörselnedsättning och Grav synnedsättning. För döva har vi slagit samman barndomsdöva med personer som blivit döva i vuxen ålder.

De 10 grupperna är

- Blinda
- Döva
- Dövblinda
- Grav hörselnedsättning
- Grav synnedsättning
- Intellektuell funktionsnedsättning
- Svårt att läsa, skriva, räkna och kommunicera
- Neurologiska och muskulära funktionsnedsättningar
- Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Psykiska och emotionella funktionsnedsättningar

Grupperna byggs upp enligt denna modell:

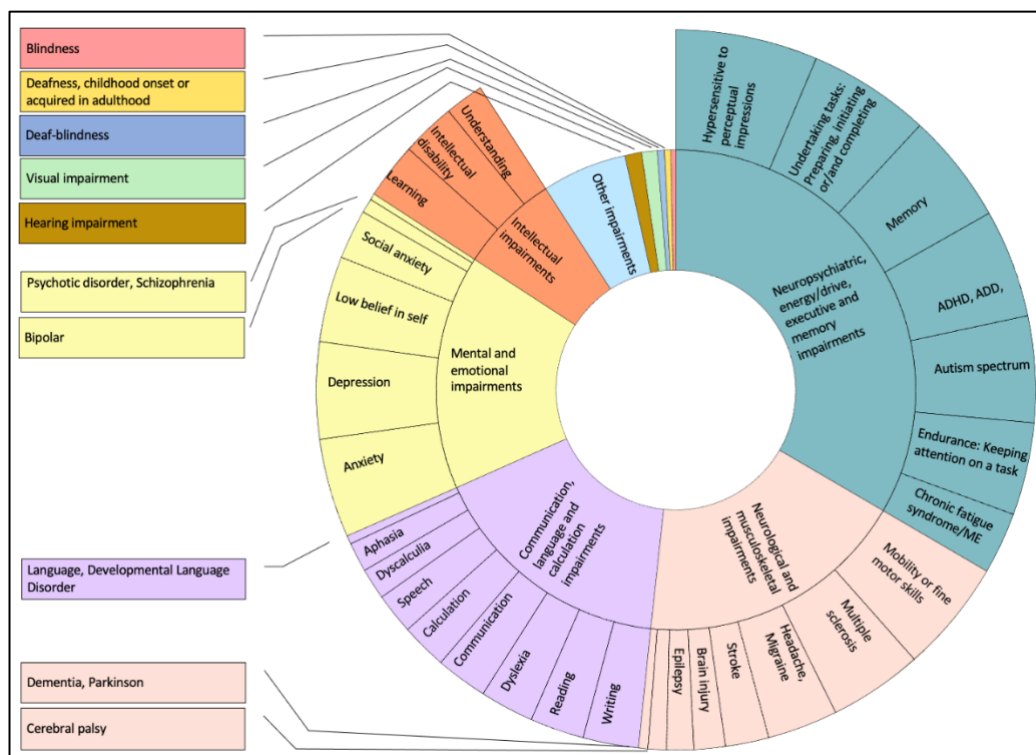

Diagram 8: Den inre ringen representerar en sammanslagning av de diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter som återfinns i den yttre ringen. Dessa representeras i sin tur av sådan diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter som vi har funnit kan påverka hur väl det går att använda internet².

² Petterson., Johansson., Demmelmaier, Gustavsson. Disability digital divide: survey of accessibility of eHealth services as perceived by people with and without impairment. *BMC Public Health* **23**, 181 (2023)

På det här sättet uppfyller vi kraven i FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning som ställer krav på att statistik ska kunna delas upp i meningsfulla grupper. Konventionen pekar här på problemet att personer med funktionsnedsättning ofta i statistik behandlas som en enda grupp. Detta är i de flesta fall missvisande eftersom funktionsnedsättningar kan vara väldigt olika sinsemellan. Så istället för att behandla funktionsnedsättning som om den vore en homogen grupp bör man i statistik erkänna att det är den kanske mest heterogena grupp vi känner till. Vår data kan brytas ner i 50 olika kategorier men också visas på aggregerad nivå. Det är få andra statistikområden i Sverige där detta är möjligt.

Gruppernas inbördes storlekar

Förutom förekomst i hela befolkningen kan det vara värdefullt att förstå de 10 gruppernas inbördes storlekar i relation till varandra.

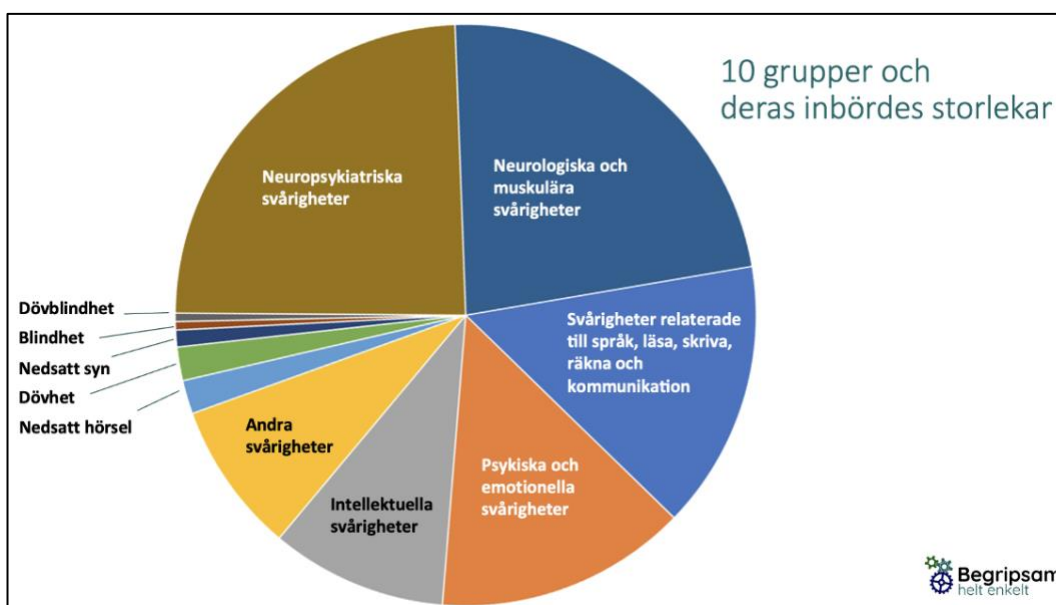

Diagram 9 Inbördes storlekar mellan de 10 grupper som vi använder oss av i rapporten. Grupperna utgörs av personer med funktionsnedsättning där det finns upplevda svårigheter att använda internet. Den största gruppen utgörs av personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningen. Den minsta är personer som är dövblinda.

Jämförande kontrollgrupp med personer utan funktionsnedsättning

Sedan 2019 har vi utökat vår undersökning med en jämförelsegrupp ur den svenska befolkningen. Det betyder att för alla som svarat i SMFOI och meddelat att de har en funktionsnedsättning så drar vi sex matchade kontroller ur befolkningsregistret. Vi matchar då mot ålder, kön och var i landet deltagarna bor.

Det gör att vi för att skapa ett representativt jämförelsematerial ur den svenska befolkningen. Vi eftersträvar att varje person med funktionsnedsättning ska motsvaras av matchande personer utan funktionsnedsättning. På det sättet kan vi jämföra om det finns digitala klyftor mellan:

- Personer med och utan funktionsnedsättning
- Personer inom någon av våra 10 sammanslagna grupper av funktionsnedsättningar och personer utan funktionsnedsättning
- Personer i någon av våra 50 kategorier av diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter och personer utan funktionsnedsättning

Jämförelserna är viktiga då de kan hjälpa oss att förstå om det finns digitala klyftor i samhället och om dessa minskar eller ökar över tid. Det gör det också möjligt att förstå om det finns grupper där de digitala klyftorna är särskilt stora.

Män och kvinnor

Statistik är ofta uppdelad på män och kvinnor. Vi har valt att inte göra en sådan uppdelning. Det beror på att skillnaderna mellan män och kvinnor med funktionsnedsättning i relation till användning av internet oftast är mycket små. I den vetenskapliga artikeln [Disability digital divide: survey of accessibility of eHealth services as perceived by people with and without impairment](#) har vi undersökt om kön är en bakgrundsvariabel som spelar roll. Vi såg då att vilken typ av funktionsnedsättning man har spelar större roll än vilket kön man har. De könsskillnader som finns har vi rapporterat i den vetenskapliga artikeln [Disability digital divide: the use of the internet, smartphones, computers and tablets among people with disabilities in Sweden](#). Den generella skillnad vi då kunde notera är att män med funktionsnedsättning har större svårigheter än kvinnor med funktionsnedsättning när det gäller att använda internet.

Det kan finnas anledning att komma tillbaka till att undersöka skillnader mellan män och kvinnor när vi redovisar resultatet av SMFOI 2023.

Personerna som deltar i våra undersökningar är användare av internet

Det kan vara viktigt att ha i åtanke när du läser denna rapport att det är personer med funktionsnedsättning som använder internet som har svarat på våra frågor. I vissa grupper av funktionsnedsättningar kan det i befolkningen finnas ganska stora andelar som inte alls använder internet. Det gäller till exempel i gruppen blinda. Där finns det framförallt äldre blinda personer som inte alls använder internet. Vi kan därför bara säga något om de personer med funktionsnedsättning som är användare av internet.

Förekomst av funktionsnedsättning i populationen

Det finns inte alltid tillförlitlig statistik över hur stora olika grupper av personer med diagnoser, funktionsnedsättningar och svårigheter är. Generellt kan sägas att vi har uppskattningar över hur många personer som har en viss diagnos. I vissa fall har vi också ganska goda skattningar av förekomster av vissa svårigheter. Det gäller särskilt svårigheter att läsa, skriva och räkna. Vad vi däremot inte har någon tydlig uppfattning om är storleken av specifika kognitiva funktionsnedsättningar. Vi vet till exempel inte hur stor andel av befolkningen som kan sägas ha så stora problem med sin koncentrationsförmåga att det kan räknas som en funktionsnedsättning.

Nedanstående tabell 20 är sammanställd av Stefan Johansson på Begripsam och är publicerad i en forskningsartikel 2019³.

³ Johansson, S., Gulliksen, J., & Gustavsson, C. (2020). Disability digital divide: the use of the internet, smartphones, computers and tablets among people with disabilities in Sweden. *Universal Access in the Information Society*, 0123456789, 1–16. <https://doi.org/10.1007/s10209-020-00714-x>

Table 20. Numbers (n) and proportions (%) of participants who reported having each diagnose and impairment, and numbers (n) of women and men in each diagnose/impairment group.

Diagnose	Total n (%) ¹	Women n	Men n	Prevalence in the general Swedish population
ADD	52 (7%)	30	14	People with ADD are included in the ADHD prevalence figures
ADHD	94 (12%)	56	26	4-5% [1]
Aphasia	34 (4%)	19	14	0.34 % have stroke induced aphasia [2]. No numbers found on aphasia caused by other brain injuries.
Autism Spectrum	189 (25%)	99	64	1-2.5% [3]
Bipolar	25 (3%)	13	10	2.4% [4]
CP, Cerebral Palsy	19 (3%)	8	9	0.2% [5]
Dementia, Alzheimer's disease	2 (0.3%)	1	1	1.82% [6]
Depression, anxiety	179 (23%)	110	46	Point prevalence (2016) for depression: 5-8% and for anxiety: 12-17%. [7]
Dyscalculia	31 (4%)	18	11	14.7% reach level 1 or lower in numeracy proficiency [8]. 6.5% [9]
Dyslexia	113 (15%)	57	46	5-8%. [10]
Epilepsy	35 (5%)	13	19	0.04-0.06%. [11]
Intellectual disability	82 (11%)	43	35	0.8-3.7% [12]
Language Disorder	39 (5%)	17	16	9.92% of children aged 4-5 [13].
MS. Multiple Sclerosis	6 (1%)	4	2	0.11% men and 0.26% women [14]
Parkinson's disease	1 (0.1%)	1	0	0.2%, 1% of all Swedes aged 65 or more. [15]
Stroke	60 (8%)	29	25	Incidence 2016: 14 688 men, 13 635 women. [16]
Schizophrenia	20 (3%)	15	4	0.7% [17]. 0.4-1% [18]
Impairment	Total n (%)¹	Women n	Men n	
Blind	30 (4%)	13	12	Blind people are included in the visually impaired group
Visually impaired	57 (7%)	27	26	1.2-2.97%. [19]
Deaf	22 (3%)	17	4	0.07-0.1%. [20]
Deafblind	11 (1%)	8	3	0.02% (age under 65) and 0.1% (age over 65) [21]
Hearing impaired	25 (3%)	13	9	15-17%. [22]
Fine motor impairments	93 (12%)	52	33	No numbers on prevalence/incidence found.
Speech impairment	54 (7%)	22	26	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Concentration	201 (26%)	116	67	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Focusing	158 (21%)	88	50	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Lack of self-esteem	129 (17%)	84	37	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Learning new things	72 (10%)	41	26	Specific learning disabilities: 10% [23]
Difficulties related to Memory	151 (20%)	79	56	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Reading	112 (15%)	60	43	13.3% reach level 1 or lower in literacy proficiency [8]. No distinction was made between reading and writing.
Difficulties related to Writing	110 (14%)	54	50	See Reading
Difficulties related to Social fear	78 (10%)	40	28	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Start or stop activities	168 (22%)	94	56	No numbers on prevalence/incidence found.
Difficulties related to Ability to Understand	90 (12%)	49	34	No numbers on prevalence/incidence found.
Sensitive for Strong Impressions	184 (24%)	126	40	No numbers on prevalence/incidence found.
Other	153 (20%)	94	48	

¹ On gender there were also the options "Other" and "I do not want to answer that question". Those gender groups were small and are not presented in the results. Participants could report multiple diagnoses/impairments.

Referenser till förekomst av funktionsnedsättning

1. Karlsson T, Classon E, Rönnerberg J. The brain-friendly workplace - cognition, cognitive disability and working environment [In Swedish: Den hjärnvänliga arbetsplatsen - kognition, kognitiva funktionsnedsättningar och arbetsmiljö]. Stockholm; 2014.
2. Johansson MB. Aphasia and Communication in Everyday Life. Uppsala University; 2012.
3. Lundström S, Reichenberg A, Anckarsäter H, Lichtenstein P, Gillberg C. Autism phenotype versus registered diagnosis in Swedish children : prevalence trends over 10 years in general population samples. *BMJ*. 2015;350:1–6.
4. Kingdom U, Inter- CID. Prevalence and Correlates of Bipolar Spectrum Disorder in the World Mental Health Survey Initiative. 2011;68:241–51.
5. Maryam Oskui, Coutinho F, Dykeman J, Jette N, Tamar Pringheim. An update on the prevalence of cerebral palsy: a systematic review and meta-analysis. *Dev Med CHILD Neurol*. 2013.
6. Alzheimer Europe. Sweden 2013: The prevalence of dementia in Europe. 2013. <https://www.alzheimer-europe.org/Policy-in-Practice2/Country-comparisons/2013-The-prevalence-of-dementia-in-Europe/Sweden>. Accessed 11 Oct 2018.
7. Adler M, Knorring L Von, Orelund L. Depression - background and treatment [In Swedish: Depression – bakgrund och behandling]. 2016.
8. OECD. OECD Skills Outlook 2013 - First results from the survey of adult skills. 2013.
9. Gross-Tsur V, Manor O, Shalev RS. Developmental Dyscalculia: Prevalence and Demographic Features. *Dev Med Child Neurol*. 2008;38:25–33. doi:10.1111/j.1469-8749.1996.tb15029.x.
10. The Swedish Dyslexia Association (Svenska Dyslexiföreningen). How common are difficulties in reading and writing/dyslexia? [In Swedish: Hur vanligt är läs- och skrivsvårigheter/dyslexi?]. 2018. <https://www.dyslexiforeningen.se/page2/>. Accessed 20 Aug 2018.
11. L. Forsgren, Beghi E, Öun A, Sillanpää M. The epidemiology of epilepsy in Europe – a systematic review. *Eur J Neurol*. 2005;12:245–53.
12. National Center for Biotechnology Information U.S. National Library of Medicine. Prevalence of Intellectual Disabilities. 2018. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK332894/>. Accessed 12 Aug 2018.
13. Norbury CF, Gooch D, Wray C, Baird G, Charman T, Simonoff E, et al. The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder : evidence from a population study. *J Child Psychol Psychiatry*. 2016;57:1247–57.
14. Ahlgren C, Odén A, Lycke J. High nationwide prevalence of multiple sclerosis in Sweden. *Mult Scler J*. 2011;17:901–8.
15. Swedish Neuro Registries. The registry for Parkinson’s Disease. 2018. <http://neuroreg.se/en.html/parkinsons-disease>. Accessed 11 Aug 2018.
16. The National Board of Health and Welfare (Socialstyrelsen). Stroke Statistics 2016 [In Swedish: Statistik om stroke 2016]. 2017.
17. Mcgrath J, Saha S, Chant D, Welham J. Schizophrenia : A Concise Overview of Incidence , Prevalence , and Mortality. *Epidemiol Rev*. 2008;30 August:67–76.
18. Perälä J, Suvisaari J, Saarni S, Kuoppsalmi K, Isometsä E, Pirkola S, et al. Lifetime Prevalence of Psychotic and Bipolar I Disorders in a General Population. *Arch Gen Psychiatry*. 2007;64.
19. The National Board of Health and Welfare (Socialstyrelsen). Report on Public Health 2009 [In Swedish: Folkhälsorapport 2009]. 2009.
20. Werngren-Elgström M, Dehlin O, Iwarsson S. A Swedish Prevalence Study of Deaf People Using Sign

Language : A prerequisite for Deaf studies. *Disabil Soc.* 2003;18:311–23.

21. National Knowledge-center on Deafblindness (Nationellt Kunskapscenter för dövblindfrågor). Prevalence of deafblindness [In Swedish: Förekomst av dövblindhet]. <https://nkcdb.se/dovblindhet/fakta-om-dovblindhet/forekomst/>. Accessed 4 Aug 2018.

22. Johansson MSK, Arlinger SD. Prevalence of hearing impairment in a population in Sweden : Prevalencia de las pérdidas auditivas en una población de Suecia. *Int J Audiol.* 2003;42:18–28.

23. Butterworth B, Kovas Y. Understanding Neurocognitive Developmental Disorders Can Improve Education for All. *Science (80-)*. 2013;340:300–5.

Bilaga 1: Appar och hjälpmedel

Listan är sammanställd utifrån appar, hjälpmedel och funktioner som omnämns av personer som svarat på enkäten Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2021. Listan sammanställd 2023-12-11.

Produkt	Beskrivning
AdBlock Plus	https://adblockplus.org För att reducera onödiga intryck
Analog klocka	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.yadavapp.analogclocklivepaper&hl=sv&gl=US https://apps.apple.com/se/app/analog-clock-widget/id1551638205 Visar tiden i form av en analog klocka. Finns i flera utföranden
Baha 5 Smart	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.cochlear.bahasmart&hl=en_US App för hörapparat
Be My eyes	https://www.bemyeyes.com Be My Eyes connects people needing sighted support with volunteers and companies through live video around the world
BIG	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.jb.gokeyboard.theme.BestSuperThemes.bigletters&hl=sv&gl=US https://apps.apple.com/se/app/make-it-big/id479282584 App för stora bokstäver
Blind Square	https://www.blindsquare.com GPS-app developed for the blind, deafblind and partially sighted. Indoor and outdoor.
Brus-reducerande hörlurar	Används för att minska mängden intryck för att kunna fokusera på innehåll.
Buller	https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/buller/mata-ljud-och-buller/mata-buller-med-din-mobiltelefon/ Mäter ljudstyrka

Call Recorder	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.catalinagroup.callrecorder&hl=en_US Inspelning av telefonsamtal på mobiltelefon. Finns i flera utföranden
Cash Reader	https://cashreader.app/sv/ Känner igen ett stort antal valutor och kan berätta valören på en sedel
Claro Read	https://www.texthelp.com/en-gb/solutions/dsa/claroread/ Text till tal och tal till text.
ColorNote	https://www.colornote.com Checklistor, att göra etc
Convert Pad	http://mathpad.com/android/convertpad/ Omvandlar matematiska enheter.
DAF Pro	https://speechtools.co/#apps Delayed Auditory Feedback. It helps people to slow their rate of speech which makes it clearer to others.
Darkmode	Inställning för att undvika starkt lysande bakgrunder. Inverterar ljusa bakgrunder till mörka.
DigiJag	www.digijag.se Digital plattform för personer med intellektuell funktionsnedsättning som underlättar användning av internet
Dit i Tid	https://www.dititid.se SMS-påminnelser
Dolphin Supernova	https://yourdolphin.com/product/version/major?id=4 Förstoring och skärmläsning
Drive, Molntjänster	Strategi för att säkerställa att viktig information inte försvinner. Finns i flera utföranden
Easy Notes	https://play.google.com/store/apps/details?id=easynotes.notes.notebook.private.notes.note&hl=en_IN Noteringsapp, finns i flera utföranden
Envision	https://www.letsenvision.com/app

	free smartphone app that articulates everyday visual information into speech
Eyetracker	https://www.dustinhome.se/product/5011209531/eye-tracker-5 Gör det möjligt att styra datorn med ögonrörelser
Fotocollage	https://apps.apple.com/se/app/foto-collage-collageable/id1085652055 Sammanställa bilder som minnesstöd
Färdtjänst-app	Finns framtagen för flera regioner och kommuner
Färg-indikator	https://aifo.se/svSE/shop/varumarken/datacolor/editorial_colorreader https://play.google.com/store/apps/details?id=colorrecognizer.com&hl=sv&gl=US Identifierar färger med hjälp av mobiltelefonen
Förstoringsglas	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.binghuo.magnifier.magnifyingglass&hl=sv&gl=US https://apps.apple.com/se/app/förstoringsglas-magnifier/id417926051
Gewa Connect	https://www.abilia.com/sv/our-products/omgivningskontroll/fjarrkontroller/gewa-connect För att styra olika enheter
Google Duo	App för videosamtal. Har integrerats i Google Meet
Google Keep	https://keep.google.com är en anteckningstjänst som ingår som en del av den kostnadsfria, webbaserade Google Docs Editors-sviten som erbjuds av Google
Guide Connect	https://yourdolphin.com/GuideConnect Hjälper personer som gradvis förlorar synen att fortsätta vara på nätet
Handi	https://www.abilia.com/sv/our-products/kognition-tid-och-planering/minne-och-kalendrar/handikalender App, telefon, kalender
Headspace	https://www.headspace.com Hantera ångest, sömn med mera
Healthy Minds	https://hminnovations.org/meditation-app

	För psykiskt välmående
Hitta mina vänner	https://apps.apple.com/se/app/hitta-mina-vanner/id466122094 App för att hitta ens vänner
Insight Timer	https://insighttimer.com App för meditation
Intellect	https://play.google.com/store/apps/details?id=co.intellect.app&hl=en_US Motivation och psykisk hälsa
Just Type	Träningsprogram för rätt fingersättning på tangentbord. Oklart var man laddar ner
Kalender	För tidshantering, påminnelser och alarm. Finns i många utföranden
Kalkylator	Följer med som app/funktion i många operativsystem. Ger stöd för att hantera siffror, storheter etc.
Kapten	https://www.specialneedscomputers.ca/index.php?l=product_detail&p=2122 GPS-navigatör för blinda och gravt synskadade
Kamera	Inbyggd kamera i smart telefon eller surfplatta används ofta som minnesstöd genom att användaren tar bilder på saker som är viktiga att komma ihåg.
KeePass	https://keepass.info Hanterar lösenord
KNFB reader	https://nfb.org/programs-services/knfb-reader Mobile app for blind, low-vision, dyslexic, and other print-disabled users that converts text to speech or text to Braille.
Legimus	https://www.legimus.se Biblioteket för talböcker, punktskriftsböcker och e-textböcker
Libby	https://libbyapp.com/interview/welcome#doYouHaveACard Läsare för e-böcker och ljudböcker
Librelink	https://www.freestyle.abbott/se-sv/produkter/digitala-halsolosningar/freestyle-librelink-appen.html Mäter glukosdata

Light Detector	https://www.boundlessat.com/Blindness/Blindness-Products/Colorino-Color-Identifier-Light-Detector https://at-aust.org/items/9375 Kan identifiera om ljus är av eller på med mera.
Låsta tangenter Tröga tangenter,	https://it-ord.idg.se/ord/troga-tangenter/ Ett sätt att underlätta för personer med dålig finmotorik.
Läspenna	https://sv.wikipedia.org/wiki/Läspenna Kan scanna in text från papper. Finns i flera utföranden
Lösenords-hanterare	Finns i många utföranden
Memoplaner Go	https://www.abilia.com/sv/our-products/kognition-tid-och-planering/minne-och-kalendrar/memoplanner-medium Planering och hantering av tid
Mina paket	https://www.minapaket.se Håller koll på alla pakettleveranser i en och samma app helt automatiskt
Mina tåg Tågprator	https://www.trafikverket.se/e-tjanster/mina-tag--den-tillgangliga-appen-for-trafikinformation/ I Mina tåg-appen får du tåginformation direkt i mobilen. Sök avgångar från alla tågbolag inom Sverige och få direktuppdateringar vid försening eller spårändring. Anpassad för resenärer med olika funktionsnedsättningar.
Musiccast	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.yamaha.av.musiccastcontroller&hl=sv&gl=US Kan styra andra apparater. Ursprungligen för musik.
Nucleus Smart	https://www.cochlear.com/global/sv/apps/nucleus-smart-app-android/faq Koppling mot hörapparat
Odometer	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.coolniks.niksgps&hl=en_US GPS Speedometer and Odometer app to measure car speed and measure bike speed
Omni	https://om.omni.se

	App för nyheter
Omnibook	https://omnibook.com/en/ Skapa digitala kataloger
Oticon Companion	https://www.oticon.se/hearing-aid-users/hearing-aids/accessories/companion App för hörapparat
PlanDisk	https://plandisc.com/sv/ Planeringsverktyg
PODD	https://www.abilia.com/sv/our-products/kommunikation/podd/podd-12 Verktyg för talstöd.
Pomodoro	https://www.focustodo.cn App som strukturerar en arbetsuppgift. Finns i många varianter
QR droid	https://play.google.com/store/apps/details?id=la.droid.qr&hl=en_US Scannar QR-koder, EAN-koder
Photo Match	https://photomath.com För att lära matematik
PrixmoGo	https://creaceed.com/prizmogo För att scanna in handskrivna eller tryckt text
Reskollen	https://play.google.com/store/apps/details?id=se.polartouch.reskollen&hl=en_US Reseapp för Västtrafik
ResLedaren	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.hiq.mobileeyes.resledaren&hl=se Reseplanerare särskilt utvecklad för personer med kognitiva svårigheter
Re Sound Smart	https://www.resound.com/sv-se/hearing-aids/apps/smart App för hörapparat
Rivo2	https://www.comproom.co.uk/product/rivo-2/ Extern knappsats för smart telefon och surfplatta
Roger	https://www.phonak.com/en-int/hearing-devices/microphones

	App för hörapparat
Röstmemo	Finns i flera utföranden för att spela in ljud.
Screen Ruler	Läslinjal som gör att man kan fokusera på att en rad text i taget. Finns i flera utföranden
Seeing AI	https://www.microsoft.com/en-us/ai/seeing-ai Känner igen texter, personer, pengar miljöer och omvandlar intryck via kameran till syntolkade berättelser.
Shoppy	https://apps.apple.com/se/app/shoppy-inköpslista/id421361944 Inköpslistor
Simple display	Oklart ursprung. Ska lyfta fram prioriterade appar
Siri Podcast	https://support.apple.com/sv-se/HT208279 Be Siri spela upp podcasts
Skärmsklipp verktyg	För att ta skärmdumpar på viktig information. Finns i flera utföranden
Skärmläsare	Program/funktion i operativsystem som tolkar skärmens innehåll och omvandlar till tal eller punktskrift
SnoreLab	https://www.snorelab.com Hantera snarkningar
SOS Alarm	https://www.sosalarm.se/112-och-andra-viktiga-nummer/112-appen/ 112 app för nödsamtal
Soundscape	https://www.microsoft.com/en-us/research/product/soundscape/ Soundscape provided information about your surroundings with synthesized binaural audio, creating the effect of 3D sound
Spell Right	https://oribi.se/program/spellright/ Rättstavning på engelska. Ersätts under 2024 av Skriva Text
Supersense	https://www.supersense.app Supersense automatically detects what you are scanning and starts reading it immediately

Stava Rex	https://oribi.se/program/stava-rex/ Rättstavningsprogram. Ersätts 2024 av Skriva Text
SymWriter	https://symbolbruket.se/produkter/symwriter2 Ordbehandlingsprogram med bildstöd
TD Snap Core First	https://se.tobiidynavox.com/pages/td-snap-core-first Kommunikationsstöd med symboler
T-meeting	https://www.tmeeting.se Lösningar för totalkommunikation
TapTapSee	https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&q=%E2%80%A2+Tap+tapsee&ie=UTF-8&oe=UTF-8 TapTapSee utilizes your device's camera and VoiceOver functions to take a picture or video of anything and identify it out loud for you.
Tecken app	https://teckensprakslexikon.su.se Oklart om de som angett denna app menar denna tjänst
Tera	Lösningar för totalkommunikation för döva och personer med grav hörselnedsättning, dövblinda eller talsvårigheter
Text TV	https://www.svt.se/text-tv/100 Nyheter
Thunderbird	https://www.thunderbird.net/sv-SE/ E-postprogram
Time Timer	https://www.timetimer.com/collections/applications Visualiserar tid och hur mycket tid det är kvar.
Time Zone Converter	https://www.timeanddate.com/worldclock/converter.html Konverterar tidszoner
TimeZynk	https://timezynk.com Schemaläggning och tidsplanering
Timstock	https://play.google.com/store/apps/details?id=com.leffeapps.caltimer.premium&hl=sv&gl=US Visualiserar tid. Finns i flera utföranden.

ToDo	https://www.microsoft.com/sv-se/microsoft-365/microsoft-to-do-list-app?rtc=1 Att göra-listor
Todoist	https://todoist.com/sv Att göra-listor
Tolk för FP	Oklart vad detta är för program. Flera döva personer anger att de använder detta
Tor Talk	https://tortalk.se Text till tal
Transkribering	Finns flera appar
Trav Able	https://play.google.com/store/apps/details?id=is.travable.travable&hl=sv&gl=US&pli=1 TravAble är en gratis app som visar tillgängliga platser och tjänster
True Caller	https://www.truecaller.com/sv-se Nummerpresentation och blockering av spam
Tune in radio	https://tunein.com Online radio med tillgång till många kanaler
Tågekoll	https://apps.apple.com/se/app/tågekoll/id953775662 Gör det möjligt att hålla koll på tåg på utvalda stationer
Var är Bussen?	App som togs fram av Västtrafik. Funktion som nu verkar finnas i flera regionala reseappar
Vibrato	https://play.google.com/store/apps/details?id=io.gitlab.danielrparks.vibrato&hl=en_SG Vibrato is an app to schedule ringer modes / vibrate on android
Videochatprogram	För stöd och hjälp. Finns i flera utföranden
Wallet med Touch ID	https://support.apple.com/sv-se/guide/iphone/iphbd4cf42b4/ios Apples Wallet använd med touch ID.
Väder-appar	För att reda ut vad man ska klä på sig. Finns många varianter.

Wheelmap	https://news.wheelmap.org/en/apps/ App för att märka upp och hitta platser tillgängliga för rullstolsburna
Widgit Go	https://symbolbruket.se/produkter/widgitgo Bildstöd
VoiceDream	https://www.voicedream.com Scanner. Listen to docs, textbooks, emails, PDFs, articles, and more. Available on iOS and macOS. Read anything... by listening
Word Scanner	https://apps.apple.com/us/app/word-scanner-image-to-text/id1453020905 OCR-program
Zlantar	https://www.zlantar.se Ekonomi-app
Zoomtext	https://www.freedomscientific.com/products/software/zoomtext/ Förstoring